

**T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

**BANKA ÇALIŞANLARI PERSPEKTİFİNDEN BİREYSEL
EMEKLİLİK SİSTEMİNE YATIRIMCI ALGISININ
ÖLÇÜLMESİ: SİVAS İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Hülya TARLABAŞI**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet APAN**

**Karabük
HAZİRAN/2018**

İÇİNDEKİLER

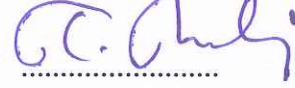
İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	4
DOĞRULUK BEYANI	5
TEŞEKKÜR	6
ABSTRACT.....	8
KISALTMALAR	11
GİRİŞ	12
ARAŞTIRMANIN KONUSU	15
ARAŞTIRMANIN AMACI	15
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	15
ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	15
ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	16
EVREN VE ÖRNEKLEM	16
ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	19
1.BİRİNCİ BÖLÜM	20
1.1.Bireysel Emeklilik Sistemi	20
1.1.1.Bireysel Emeklilik Sistemi	21
1.1.2. Bireysel Emeklilik Sisteminin Amacı ve Kapsamı.....	22
1.1.3.Bireysel Emeklilik Sistemindeki Teminatlar	23
1.1.4. Bireysel Emeklilik Sistemi'nin Unsurları	23
1.2. Türkiye’de BES Uygulamasının Gelişimi.....	24
1.2.1. Devlet Katkısı	25
1.2.2.Türkiye’deki BES’in Özellikleri.....	26
1.2.3. Türkiye’de BES’in İşleyiş Yapısı	26

1.2.4. Emeklilik Yatırım Fonu ve Yasal Dayanağı.....	28
1.3. Çalışanların Otomatik Olarak Katılımı	28
1.4. Emeklilik Şirketleri ve Fon Büyüklükleri	31
1.5. Bireysel Emeklilik Sisteminin Güçlü Yönleri.....	33
2.İKİNCİ BÖLÜM.....	36
2.1.Bireysel Emeklilik Sistemine İlişkin Literatür Taraması	36
3.ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	43
3.1.Veri Ve Metodoloji.....	43
3.1.1. Faktör Analizi	43
3.1.1.1. Açıklayıcı Faktör Analizi	44
3.2. Araştırmada Kullanılan İstatistikler	44
3.3. Araştırmanın Modeli	45
3.4. Veri Toplama Araçları.....	45
3.5. Veri Setinin Geçerlik ve Güvenilirliği.....	46
3.6. Veri Toplanması ve Analizi.....	46
4.DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	47
4.1.Bulgular Ve Yorumlar	47
4.1.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	47
4.2. Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizi.....	54
4.2.1. Faktör Analizi Sonuçları.....	54
4.3. Fark Analizi Sonuçları	56
4.4. T-Testi Sonuçları	57
4.4.1. Bireysel Emeklilik Sistemine Yönelik Algı Faktörleri	58
4.4.2. Bes'e Dahiliyet Durumu :	59
4.4.3. BES Hakkındaki Bilgi Düzeyi	60

4.5. Anova Testi Sonuçları	62
4.5.1. Yaş Gruplarına Göre Anova Tablosu :	62
4.5.2. Öğrenim Seviyelerine Göre Anova Tablosu.....	63
4.5.3. Mesleğe Göre Anova Tablosu	65
4.5.4. Gelire Göre Anova Tablosu	67
4.5.5. Aylık Katkı Payı Tutarına Göre Anova Tablosu.....	69
4.5.6. Katılımcıların BES'i Anlamlandırmalarına Göre Anova Tablosu	
.....	71
SONUÇ	74
KAYNAKÇA.....	79
TABLolar LİSTESİ	86
GRAFİKLER LİSTESİ.....	88
ŞEKİLLER LİSTESİ	89
EKLER.....	90
Ek 1. Anket Formu.....	90
ÖZGEÇMİŞ.....	93

TEZ ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne, Hülya Tarlabası'na ait "Banka Çalışanları Perspektifinden Bireysel Emeklilik Sistemine Yatırımcı Algısının Ölçülmesi: Sivas İli Örneği" adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından YÜKSEK LİSANS programı tezi olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı	İmzası
Tez Kurulu Başkanı	: Doç.Dr. Mehmet İSLAMOĞLU	
Danışman Üye	: Dr.Öğr.Üyesi Mehmet APAN	
Üye	:Dr.Öğr.Üyesi Tahir BENLİ	

Tez Sınavı Tarihi : 09.05.2018

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntılarım intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Hülya TARLABAŞI

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanmasında beni olumlu eleőtirileriyle yönlendirip vakit ayıran yol gösteren tez danışmanım Sayın Hocam, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet APAN başta olmak üzere; eğitim hayatımı devam ettirmemi tavsiye eden, Üniversitemiz Kurucu Rektörü Sayın Hocam Prof. Dr. Burhanettin UYSAL'a, Sayın Tez Jüri Üyeleri Doç.Dr. Mehmet İSLAMOĞLU ve Dr.Öğr.Üyesi Tahir BENLİ'ye teşekkür ederim. Tezin yazım aşamasında Dil Bilgisi ve Yazım Kuralları konusunda yardımlarını esirgemeyen Şenpazar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Şube Müdürü Sayın Hamdi MERT'e, Merhum Babam Demir TARLABAŞI ve hayır duasını benden hiçbir zaman eksik etmeyen anneme teşekkürlerimi sunarım.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı; Bireysel Emeklilik Sistemine banka çalışanları perspektifinden yatırımcı algısının ölçülmesidir. Bu amaçla, yaşam tarzı, finansal okur-yazarlık, risk alma, satın alma tutumu, alternatif dağıtım kanalları ve müşteri memnuniyeti alt ölçeklerinden oluşan bir anket formu oluşturulmuştur. Oluşturulan anket Sivas İl Merkezinde faaliyet gösteren 38 adet banka şubesinin 409 personeline uygulanmıştır. Elde edilen 332 sağlıklı veri SPSS for Windows 22.0 programı kullanılarak t-testi, Tek yönlü (One Way) Anova testi ve faktör analizi ile değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, Sivas İlinde bulunan ankete katılan banka çalışanlarının yatırımcı olarak bireysel emeklilik sistemine algılarının, yaşam tarzlarına, finansal okur-yazarlık seviyelerine, risk alma tutumlarının, satın alma tutumlarının, alternatif dağıtım kanallarının yaygın olmasının ve müşteri memnuniyeti alt ölçeğinin bireysel emeklilik sistemi algıları üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler : Bireysel Emeklilik, Banka Çalışanları, Yatırımcı.

ABSTRACT

The aim of this study is measuring of investor perceptions on individual annuity insurance from the perspective of bank employees. A survey form which involves subscales of life style, financial literacy, risk-taking, buying attitude, alternative distribution channels and customer satisfaction were created for this purpose. The survey was implemented to 409 employees of totally 38 branch banks which located in Sivas. 332 unbiased data derived from the survey were evaluated in the software of SPSS v.22 using t-test, One-way Anova test and factor analysis. In consequence of analysis carried out, it was detected that subscales of life style, financial literacy, risk-taking, buying attitude, alternative distribution channels and customer satisfaction influence bank employees' perceptions on individual annuity insurance.

Keywords : Individual retirement, Bank Employees, Investor

Arşiv Kayıt Bilgileri:

Tezin Adı	Banka Çalışanları Perspektifinden Bireysel Emeklilik Sistemine Yatırımcı Algısının Ölçülmesi: Sivas İli Örneği
Tezin Yazarı	Hülya TARLABAŞI
Tezin Danışmanı	Dr. Öğr. Ü. Mehmet APAN
Tezin Konumu	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	09.05.2018
Tezin Alanı	İşletme Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜSBE- KARABÜK
Tezin Sayfa numarası	93
Anahtar Kelimeler	Bireysel Emeklilik, Banka Çalışanları, Yatırımcı.

Archive Record Information

Thesis Name	Measuring of Investor Perceptions about Individual Annuity Insurance from the Perspective of Bank Employees: Example of Sivas City
Thesis Author	Hülya TARLABAŞI
Thesis Advisor	Dr. Öğr.Ü. Mehmet APAN
Thesis type	Master thesis
Date of Thesis	09.05.2018
Field of Thesis	Business Department
Location of Thesis	KBÜSBE- KARABÜK
Total Page Number	93
Keywords	Individual retirement, Bank Employees, Investor

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AŞ	: Anonim şirketi
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BEDK	: Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu
BES	: Bireysel Emeklilik Sistemi
CRS	: Ölçeğe Göre Sabit Getiri
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DASK	: Doğal Afetler Sigortası Kurulu
EGM	: Emeklilik Gözetim Merkezi
HM	: Hazine Müsteşarlığı
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SGS	: Sosyal Güvenlik Sistemi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TÜFE	: Tüketici Fiyat Endeksi
VZA	: Veri Zarflama Analizi
Yy	: Yüzyıl

GİRİŞ

Sanayi devriminin ardından meydana gelen sosyo-ekonomik gelişmeler işçi grupları için sosyal güvenlik olgusunu gündeme getirmiştir. Bu nedenle dünyada (SGS) Sosyal Güvenlik Sistemi'nin var olması, ilk aşamada işçi gruplarının sık sık karşı karşıya geldikleri iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle işçilerin karşılaştıkları riskli durumlara karşı güvence oluşturma amacıyla ortaya çıkmıştır.

Bu sistem ilk kez 1881 yılında Alman Şansölyesi “Otto Von Bismarck” tarafından yaratılmıştır. Oluşumun temel dayanağı kuşaklararası ve kuşak içi dayanışma modelidir. Bu sistem, çok kısa bir zamanda bütün dünyada özellikle başta sanayi üretimimin önemli olduğu ülkeler başta olmak üzere, pek çok ülke tarafından benimsenmiştir (Ergenekon, 2001:19).

Gerçek manada sosyal güvenlik sisteminin ortaya çıkmasıysa 1935 yılında kabul edilen “ABD Sosyal Güvenlik Kanunu” ile gerçekleşmiştir. Bu kanunun gelişiyle birlikte önceleri yalnızca işçi grupları için uygulanmakta olan SGS, çağdaş sosyal güvenlik anlayışı çevresinde toplumun diğer kesimleri içinde uygulamaya geçirilmiştir. SGS ile ekonomik gelişmişlik düzeyi arasında direk bir ilişkinin varlığı görülmektedir. Bu durum gelişmiş ülkelerdeki sosyal güvenlik yapılarının gelişmekteki ya da az gelişmiş ülkelere oranla daha üst düzeyde olması şeklinde ön plana çıkmıştır. Bu gelişmelerin yanında Bireysel Emeklilik Sistemi (BES)'nin ortaya çıkışı ve yaygınlaşması, özellikle de gelişmiş ülke gruplarında özel emeklilik sistemlerinin devlet kontrolünden ayrılarak bireysel çabalar şeklinde gelişmiştir. Bu sebeple, özel emeklilik sisteminin gelişimi, gelişmiş sayılan ülkelerde devlet teşviki ve yaptırımına yakın olmayan bir yapıda olmasına rağmen, gelişmekte olan ülkelereyse bu duruma ters bir durum görülmüştür. Bireylerin özel emeklilik fonlarına katılımını sağlamak için devlet otoritesinin müeyyide gücü ve bir takım teşvikleri bulunmaktadır. Ayrıca “Bireysel emeklilik fon sistemi, koşulları evvelce tespit edilmiş bir akit ekseninde fon yönetimi ile değerlendirme esasına dayanan bir çeşit emeklilik” sigortası (Bayraktutan ve Şahin, 2007: 121) modeline dayanmaktadır.

BES için en önemli basamak, “kişilerden bireysel emeklilik fonlarına katılım olarak alınan katkı payının bireysel emeklilik katılım fonları aracılığıyla finansal piyasalara aktarılmasıdır” (İşseveroğlu ve Hatunoğlu, 2012: 54).

Ülkemizde uygulanan BES, kurumlar arasındaki hiyerarşik yapı ekseninde oluşturulan bir modelle sürdürülmektedir. Bu ekseninde BES; “Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu, Hazine Müsteşarlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Emeklilik Gözetim Merkezi, Özel Emeklilik Şirketleri hiyerarşik yapının temel aktörleridir” (Özmerdivanlı, 2014: 18).

Ülkemizde uygulanan SGS ile BES arasında birçok farklar bulunmasına rağmen; sınırlı düzeyde benzerlikler bulunmaktadır. Çalışma yaşamında olan insanların zorunlu olarak SGS’ne dâhil olması gerekmektedir. Ancak, BES’inde zorunluluk ve SGS’inde birey sağlık hizmetlerinden faydalanırken, BES’de sağlık hizmetlerinden faydalanmaması en temel iki farklılık olarak gösterilebilir. Emeklilik hakkı kazanan bireyler, haklarını ölüme kadar kullanabilmeleri SGS ve BES’inin ortak noktası olarak gösterilebilir. BES’in temelinde emeklilik koşulunu elde eden bireylere sunulan maddi koşullar yanında artan rekabet ile günümüzde bazı emeklilik şirketleri, müşterilerine sistemde kaldıkları süre boyunca sağlık hizmetleri, ambulans vb. hizmetlerden faydalanma fırsatı da sunmaktadırlar (Özmerdanlı, 2014: 18).

SGS için yapılan çalışmalarda dünya çapında birçok ülkede benzerlikler tespit edilmiştir. Bu benzerlikler (Altıntaş, 2007: 32;).:

- Sosyal sigorta ve sosyal yardımlara dayalı bir sosyal güvenlik modeli geçerlidir. Bu kapsamda toplumun her kesiminin ekonomik olarak güvence altına alınması hedeflenmiştir.
- SGS’ne devlet finansal destek sağlamaktadır. Bu nedenle devlet toplumdaki her bireyi kapsayan bir SGS ile insanları sosyal ve ekonomik yönden güvence altına alma girişimindedir. Bu da ülkelerin demografik yapılarındaki bozulma ile çalışan kişilerin emeklilik hayatlarına yönelik beklentilerinin karşılanamamasına neden olmaktadır.
- Kişilerinse hayal ettiği “Özel Emeklilik Sistemi” daha etkin bir modeldir. Özel emeklilik sistemi, geleneksel kamu emeklilik sistemine göre bireylerin

emeklilik hayatlarına yönelik finansmanı kendilerinin finanse etmesi mantığına dayanmaktadır.

Günümüzde BES'ne yönelik araştırmalar hızla artmaktadır. Türkiye'de Bireysel Emekliliği konu alan araştırmaların bir bölümü; BES'in işleyişi ve SGS içindeki yeri, BES'ne yönelik devlet tarafından uygulanan vergisel teşvikler ve BES'in diğer hayat sigortalarından farklılıklarına yönelik yapıldığı gözlemlenmektedir (Akgeyik, 2010: 245).

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Bu çalışmanın konusu; Bireysel Emeklilik Sistemine banka çalışanları perspektifinden yatırımcı algısının ölçülmesidir.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, Sivas il merkezindeki banka çalışanlarının bireysel emeklilik sistemi hakkındaki algılarını etkileyen faktörleri ve demografik özelliklere göre farklılıklarını belirlemektir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

BES'e katılım oranlarının, katılımcıların finansal durumlarıyla direkt bağlantılı olduğu söylenebilir. İnsanlar, emekli olduklarında önceki gelir ve yaşam düzeylerini koruyabilmek için planlar yapmaktadır. Bireylerin emeklilik hayatlarında ekonomik açıdan sıkıntı çekmemek ve bir takım ihtiyaçlarını kolaylıkla karşılayabilmek amacıyla, aktif çalışma yaşamındayken ileriki yıllar için birikim yapma mecburiyetindedirler. Bu nedenle BES'ne yatırımcıların algısının ölçülmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bu çalışmanın, gelecekteki çalışmalara yol gösterici olması beklenmektedir.

ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırmanın varsayımları şunlardır:

- ✓ Örneklem evreni yansıtmaktadır
- ✓ Anket soruları çalışmanın amacını yansıtmaktadır.
- ✓ Anketler içerik olarak yeterlidir.
- ✓ Kullanılan veri toplama araçları geçerli ve güvenilirlerdir.
- ✓ Sivas İl merkezindeki banka şubelerinde çalışan personeller anket sorularına doğru cevap vermiştir.
- ✓ Anket uygulaması için örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır

ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

BES'e yatırımcı algısının belirlenmesi için oluşturulan araştırma hipotezleri aşağıda sunulmuştur.

Araştırma 9 temel hipotezden oluşmaktadır.

H1: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler cinsiyete göre farklıdır.

H2: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler yaş guruplarına göre farklıdır.

H3: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler eğitim seviyelerine göre farklıdır.

H4: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler mesleğe göre farklıdır.

H5: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler gelirlerine göre farklıdır.

H6: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler bireysel emeklilik sistemine dâhil olma durumlarına göre farklıdır.

H7: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler bireysel emeklilik sistemi hakkındaki bilgi düzeyine göre farklıdır.

H8: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler aylık katkı payı tutarına göre farklıdır.

H9: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler bireysel emeklilik sistemini nasıl anlamlandırdıklarına göre farklıdır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Çalışmanın evreni, Sivas il merkezinde bulunan 38 banka şubesinde çalışan 514 personelden oluşmaktadır. Araştırma örnekleme ise bu banka şubelerinde görev yapan 332 banka çalışanından oluşturmaktadır. Banka şube ve çalışan dağılımları aşağıda ayrıntılı olarak tablo halinde göstermiştir.

Ampirik araştırma örneklem yeterlilik sayısı, aşağıdaki formülle hesap edilebilmektedir.

$$n = \frac{Nt^2 pq}{d^2 (N-1) + t^2 pq}$$

Formülde;

N; hedef kitledeki kişi sayısını,

n; örnekleme alınacak kişi sayısını;

p; incelenen olayın görüş sıklığı yani gerçekleşme ihtimalini,

q; tetkik edilen olayın gerçekleşmeme ihtimalini,

t; belirli bir anlamlılık düzeyinde t tablosuna göre bulunan teorik değeri ve kabul edilen örneklem hatasını göstermektedir.

Bu formülasyondan yola çıkılarak 0,95 güvenirlik ve 0,05 örneklem hatası ile temsil edilebilecek evren büyüklükleri aşağıda tablo halinde gösterilmiştir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 49).

Tablo 1. Evren Büyüklükleri İçin Örneklem Sayılarının Dağılımı

Ev.Büy.	100	500	750	1000	2.500	5.000	10.000	25.000	50.000	100.000	1.000. 000
Ör.Sayı	80	217	254	278	333	357	370	378	381	383	384

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 49

Tablo 1.'deki değerlerden hareketle, 500 ve üzerinde değerin olduğu evren büyüklükleri için kullanılacak örneklem büyüklüğünün 217 olduğu bulunmuştur. Bu sonuçtan hareket ile araştırmanın evrenini meydana getiren ve Sivas il Merkezinde faaliyet gösteren banka şube personelleri 514 bireyden oluşmaktadır. Örneklem ise 332 bireyden oluşmaktadır. Bu örneklem sayısı, araştırma örnekleminin yeterliliğini göstermektedir.

Tablo 2. Sivas Merkezde Bulunan Bankaların Personel Sayısı

Banka	Şube Adı	Personel Sayısı	Ankete Katılan Sayısı
Akbank T.A.Ş.	Sivas	23	18
Akbank T.A.Ş.	Toptancılar Sitesi / Sivas	10	7
Denizbank A.Ş.	Sivas	17	15
Denizbank A.Ş.	Sivas Çarşı	8	6
Finans Bank A.Ş.	Sivas	15	11
ING Bank A.Ş.	Sivas	14	11
Şekerbank T.A.Ş.	Sivas	11	11
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	Sivas	14	14
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	Toptancılar Sitesi Sivas Şubesi	12	8
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	Cumhuriyet Üniversitesi/Sivas	12	12
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	Sanayi Çarşısı/Sivas Şubesi	13	8
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	4 Eylül/Sivas Şubesi	13	13
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	Kongre/Sivas Şubesi	21	17
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	Sivas Şubesi	21	20
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	Sivas Girişimci Şube	13	10
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	Kümbet/Sivas Şubesi	21	18
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	Sivas	21	19
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	Toptancılar Sitesi / Sivas	9	9
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	5. Piyade Er Eğitim Tugayı Şubesi	9	8
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	İstasyon Caddesi / Sivas	11	9
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	Sanayi Sitesi Şubesi/Sivas	12	7
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	Sivas Şubesi	25	21
Türkiye İş Bankası A.Ş.	Sivas	27	16
Türkiye İş Bankası A.Ş.	Kızılırmak/Sivas Şubesi	12	5
Türkiye İş Bankası A.Ş.	Toptancılar Sitesi/Sivas	8	4
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	İstasyon Caddesi	12	11
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	Cumhuriyet Üniversitesi Şubesi	10	8
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	Sivas Adliyesi İcra Daireleri Şubesi	3	3
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	Sivas	25	20
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	Kızılırmak	9	8
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Sivas	25	17
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Sivas 4 Eylül	12	8
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Sivas Toptancılar Sitesi	8	4
Türk Finans Katılım Bankası	Sivas Şubesi	9	7
Kuveyt Türk Katılım Bankası	Kızılırmak Şubesi	7	7
Kuveyt Türk Katılım Bankası	Sivas Şubesi	13	10
Albaraka Türk Katılım Bankası	Sivas Şubesi	9	9
	TOPLAM	514	409

Kaynak: www.tbb.org.tr adresinden faydalanılarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2.'de görüldüğü gibi ankete katılan banka çalışan sayısı 409'dur. Banka çalışanlarınca doldurulan anketler analiz için incelenmiş ve geçersiz anketler elendikten sonra geçerli anket sayısının 332 olduğu belirlenmiştir. Çalışmada ampirik analizler, geçerli 332 anket kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- Araştırmanın evreni, Sivas İl Merkezindeki çeşitli bankalarda çalışan bireylerdir.
- Araştırma verisi, banka çalışanlarının ankete verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.
- Araştırma verisi, örneklem grubu ile sınırlıdır.

1. BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Bireysel Emeklilik Sistemi

Çalışmanın birinci bölümünde Bireysel Emeklilik Sistemiyle ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Tanımlar

Sosyal Güvenlik: Gelir seviyesi az veya çok olsun, bireylere belirli sosyal riskler (iş kazaları, analık, meslek hastalıkları, hastalık, ölümler, maluliyet, yaşlılıklar, işsizlik vb.) gibi istenmeyen durumlar karşısında gelir ve sağlık güvencesini koruma görevini üstlenen uygulamalar bütünüdür (<http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=286>, 12.12.2017).

Sosyal Güvenlik Sistemi: Ülke halkının bugünü ve geleceğini güvence altına almayı hedefleyen ve kendileri arasında sıkı bir birlik ve ahenk bulunan kurumlar bütünüdür (<http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=286>, 12.12.2017).

Emeklilik Sistemi: Bireyin belli bir yaşa kadar prim veya kesinti ödeyerek çalışmasının neticesinde, herhangi bir sebeple çalışamaz hale gelmesi ya da genellikle yaşlanması, bu sebepten fikrî ve bedenî gücünü tamamen veya kısmen kaybetmesi sebebiyle bu hususta verilmiş olan kanuni şartları yerine getirdiği durumlarda herhangi bir hizmet karşılığı olmadan, eski maaşının bir kısmını almaya hak kazanması hâline emeklilik sistemi denmektedir (Güzel, 2008: 4).

Bireysel Emeklilik Sistemi: İnsanların gelir kazandıkları dönemlerde düzenli olarak tasarruflarda bulunmaları ve kendilerini yatırıma yönelten tasarruflarla birikim yapmaları, gelir elde edemedikleri ileriki dönemlerde emeklilik sistemine dâhil olarak irat elde etmeleri üzerine kurulu bir özel emeklilik sistemidir (<http://www.egm.org.tr/?sid=69> (12.12.2017)).

Özcan(2003:103) tarafından BES', "İnsanların emekliliğe yönelik yaptıkları birikimlerin, yatırıma sevk edilmesiyle emeklilik zamanında kendine ek gelir elde etmesi koşuluyla refah düzeylerinin yükseltilmesi, ayrıca ekonomiye uzun soluklu

kaynak oluşumu sağlayarak istihdamın artması ve bu olumlu gelişmeler sonucunda ekonomik kalkınmaya katkı sağlaması amacıyla, mevcut kamu Sosyal Güvenlik Sistemine ek olarak yaratılan sistemdir” şeklinde tanımlamıştır.

Güzel(2008:4) ise BES'i, “Kişilerin gençlik yıllarında düzenli olarak birikim yapmasını ve yapılan bu tasarrufların bireyin kişisel tercihleri doğrultusunda güvenilir bir şekilde farklı yatırıma yönlendirilerek değer kazanmasını sağlayan, böylelikle bireyin emeklilik yaşantısında, ikinci bir emeklilik geliri almasına olanak sağlayan bir sistemdir” şeklinde tanımlamıştır.

Emeklilik Gözetim Merkezi ise; “BES’i, emeklilik döneminde kişiye ek bir irat imkânı sunan ve refah seviyesini arttırmayı amacıyla Sosyal Güvenlik Sisteminin tamamlayıcısı” olarak tanımlamaktadır (<http://www.egm.org.tr/?sid=69> (12.12.2017)).

1.1.1. Bireysel Emeklilik Sistemi

Hazine Müsteşarlığı’nca Bireysel Emeklilik Sistemi; “Ekstra ikinci bir emeklilik geliri sağlayarak bireylerin emeklilikte gelir seviyelerinin artmasına, sosyal güvenliğin içeriğinin genişlemesine ve devletin sosyal güvenlikle meydana gelen yükünün hafiflemesine, enflasyonla mücadeleye ve istikrarlı büyümeye, piyasalardaki dalgalanmaların ve spekülasyonların azalmasına, sermaye piyasasının derinleşmesine imkân sağlayacak bir sistem” şeklinde ifade edilmiştir (<http://www.bireyselemeklilik.gov.tr/tarihce.htm>, 20.10.2016).

Sosyal güvenlik alanında meydana gelen bazı önemli problemler, ülke ekonomilerine negatif etkiler bırakmış, var olan uygulamaların değişmesini mecburi kılmıştır. SGS’inde yaşanan bu problemlerin çözümü kapsamında çok yönlü emeklilik yöntemleri gündeme gelmiştir. Emeklilik sistemleri tek ayaklı (devletin yürütmekle görevli olduğu sistem) şeklinde yönetilirken, sistemde meydana gelen problemler var olan emeklilik sisteminin yetersiz olduğunu gündeme getirmiştir. Bu nedenle çok ayaklı emeklilik sistemi modeli gündeme gelmiştir. BES, kişilerin aktif bir şekilde devam ettirdikleri iş yaşamları süresince ekonomik açıdan elde ettikleri kazanımlarını tasarruf ederek emeklilik hayatlarında asgari yaşam standartlarından üst seviyede yaşam standartlarına ulaşmalarına olanak sağlayan işçi, işveren, ev

hanımı ya da herhangi bir işverene bağlı olmaksızın çalışan serbest meslek sahiplerinin birikimlerini profesyonel portföy yönetim ilkeleri ekseninde değerlendirilmesi şeklinde ifade edilebilir (Şener ve Akın, 2010:93).

Böylece BES, etkin bir tasarruf aracı olma özelliğinin yanında uzun soluklu yatırımlar bazında ve istihdam politikaları üzerinde de etkili rol oynamaktadır. Bununla beraber sosyal güvenlik uygulamalarının etkinliğinin çoğalmas ve uzun vadeli fonların artmasıyla sermaye piyasasında pozitif gelişmeler oluşmasına imkân sağlanmıştır (Uyar, 2012:72).

1.1.2. Bireysel Emeklilik Sisteminin Amacı ve Kapsamı

28.03.2001 tarih ve 4632 sayılı “Bireysel Emeklilik Tasarrufu ve Yatırım Sistemi Kânununa göre BES’in amacı;

- *Kamu sosyal güvenlik sistemlerinin tamamlayıcısı niteliği taşıyarak insanların emekliliğe ilişkin tasarruflarının yatırıma yönelmesi sonucunda emeklilik zamanlarında kendilerine ek bir irat elde ederek yaşam standartlarını yükseltilmesi,*
- *“Ekonomiye uzun soluklu yeni kaynak meydana getirilerek işsizliğin önlenmesi ve iktisadi kalkınmaya katkıda bulunulmasını teminen gönüllü katılıma dayalı ve belirlenmiş katkı usulüne göre, oluşturulan Bireysel Emeklilik Sisteminin düzenlenmesi ve denetlenmesi” şeklinde ifade edilmiştir.*

BES’in en esas amacı; insanların aktif olarak çalışma yaşamında yer aldığı ve düzenli olarak kazanç sağladığı gençlik dönemleri içerisinde ileri yaştaki dönemlerdeki emeklilik hayatında düzenli olarak birikim elde ettiği emeklilik döneminde rahat ve üst düzey yaşam standardına ulaşarak çağdaş bir geleceğe güvence olmasıdır (Korkmaz, 2007: 56).

Mecburi sürdürülen Sosyal Güvenlik Sistemlerine ek olarak sürdürülen ve yaşlılık güvencesi olarak da nitelendirilen BES, katılımcıların kendi sorumluluğundadır. Dolayısıyla bu güvence, kişilerin çalışma hayatında yapacağı tasarruf ile var olmaktadır. BES’in bir takım sosyal amaçlara haiz olmasıyla birlikte ekonomik amaçlara da hizmet ettiği söylenebilir (Korkmaz, 2007: 160).

1.1.3. Bireysel Emeklilik Sistemindeki Teminatlar

Bireysel emeklilik sistemi taşıdığı özellikler ve teminatları açısından en çok hayat sigortası uygulamasıyla karıştırılmaktadır. Esasen, birbirinden tamamen bağımsız ve farklı iki uygulamadır. Bu nedenle hayat sigortası yapımında sigortaya ait olan bir takım poliçeler, sigorta şirketiyle imzalanırken; BES’inde sözleşmesi ise yalnızca bu konuda lisansı olan şirketler tarafından yapılabilmektedir. Bu kapsamda lisanslı şirketler dışında Bireysel emeklilik sözleşmesini; Hazine Müsteşarlığı’na yapılan sınavda başarılı kabul edilen finansal danışmanlara da emeklilik sözleşmesini imzalama yetkisi verilmiştir. BES kendine has yapısı içerisinde herhangi bir teminat barandırmaz, yalnızca bireylerin emeklilik hayatları için birikim yapmasını hedefler. Fakat teminatlar, ek olarak bireysel emeklilik sözleşmesi dâhilinde alınabilir. Böylece Bireysel Emeklilik Sisteminin kesintileri çok daha düşük düzeye gelmiş olur. Hayat sigortalarına göre çok daha esnek olan Bireysel Emeklilik, katılımcı fon dağılımını yılda altı kez, emeklilik planını da yılda dört kez değiştirebilir. Birden fazla Bireysel Emeklilik planını birleştirebilir (Korkmaz, 2007: 184).

1.1.4. Bireysel Emeklilik Sistemi'nin Unsurları

BES’in temel unsurlar şunlardır:

Emeklilik Şirketi: “Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu”na bağlı olarak faaliyetlerini yürüten ve BES konusunda faaliyet vermek için ruhsatı bulunan şirket türüne emeklilik şirketi denmektedir (4632 sayılı Yasa, Madde 2).

Katılımcı: Belirli emeklilik sözleşmesiyle birlikte şahsı adına ve hesabına taraf olan gerçek kişilerdir (4632 sayılı Yasa, Madde 2).

Bireysel Emeklilik Aracısı: Belli bir akit gereği devamlı olarak emeklilik hizmeti sunan şirketlerinin sözleşmelerine aracılık hizmeti veren kişilerdir (SPK, 2007: 12).

Bireysel Emeklilik Hesabı: Emeklilik sözleşmesiyle katılımcı adına oluşacak hesaba ödenen katkılarla alakalı her türlü mevduatın takip edildiği hesaptır (Akin, 2013: 11).

Emeklilik Yatırım Fonu: Emeklilik şirketi tarafından emeklilik akdi çerçevesinde BES hesaplarında izlenen katkıların, riskin dağıtılmasına dayanan mal varlığıdır (<http://www.spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/295> (12.12.2017)).

Portföy Yöneticisi: Sermaye Piyasası Kurulu, kriterlerinde Portföy Yöneticisi Belgesi alıp yetkilendirilmiş olan emeklilik fonlarını yönetme yetkisine sahip portföy yönetim şirketine portföy yöneticisi denmektedir (<http://www.spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/295> (12.12.2017)).

1.2. Türkiye’de BES Uygulamasının Gelişimi

Gelişmekte olan ülkeler arasında olan Ülkemizde aynı kategoride yer alan diğer ülkelerdeki gibi Sosyal Güvenlik Sistemi sosyal devlet esasları içinde uygulanmaktadır. Bu nedenle Ülkemizde emeklilik dönemindeki ihtiyaçların karşılanması adına Bireysel Emeklilik Sistemine dair farklı uygulamalardan bahsedilebilir. Mevcut kamu Sosyal Güvenlik Sistemine katılımın mecburi olması durumunun aksine Bireysel Emeklilik Sistemine katılım bireyin gönüllülük esasına dayalıdır, sisteme katılmak için medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olunması gerekmektedir. Sisteme katılmak için, katılımcıyla emeklilik şirketi arasında bir emeklilik akdinin yapılması zorunludur. Bu sözleşmenin içeriğinde her iki tarafın hakkı ve sorumluluklarını belirleyen bilgiler yer almaktadır (<http://www.egm.org.tr/?sid=13> (12.01.2018)).

Türkiye’de 2017 yılsonu itibariyle Bireysel Emeklilik alanında aktif faaliyet gösteren 18 adet Bireysel Emeklilik şirketlerinin isimleri aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1.1. 2017 Yılı sonu itibariyle BES Firmaları

No	Firma İsmi :	No	Firma İsmi :
1	Aegon Emeklilik ve Hayat AŞ	10	Fiba Emeklilik ve Hayat AŞ
2	Allianz Hayat ve Emeklilik AŞ	11	Garanti Emeklilik ve Hayat AŞ
3	Allianz Yaşam ve Emeklilik AŞ	12	Groupama Emeklilik AŞ
4	Anadolu Hayat ve Emeklilik AŞ	13	Halk Hayat ve Emeklilik AŞ
5	Avivasa Emeklilik ve Hayat AŞ	14	Katılım Emeklilik ve Hayat AŞ
6	Axa Hayat ve Emeklilik AŞ	15	Metlife Emeklilik ve Hayat AŞ
7	Bereket Emeklilik ve Hayat AŞ	16	MN Hayat ve Emeklilik AŞ
8	BNP Paribas Cardif Emeklilik AŞ	17	Vakıf Emeklilik ve Hayat AŞ
9	Cina Finans Emeklilik ve Hayat AŞ	18	Ziraat Hayat ve Emeklilik AŞ

Kaynak: <http://www.egm.org.tr/?sid=13>(12.01.2018)

1.2.1. Devlet Katkısı

BES 6327 sayılı “*Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu*” ile ülkemizde BES’e yönelik atılan en önemli gelişme, sisteme girmek için devlet katkısının getirilmesidir. Bu uygulamayla beraber önceden devlet tarafından sunulan %10’luk vergi indirimi, yeni Bireysel Emeklilik Sistemiyle beraber devlet, BES üyesince ödenen katkı payının % 25’lik oranı kadar destek sağlayacaktır. Bu nedenle önceki sistemde yalnızca vergi ödeyen katılımcılar vergi indirimi avantajından faydalanırken şimdiki BES ile birlikte % 25 devlet katkısından bütün katılımcıların faydalanması amaçlanmıştır (Gerçek, 2014:4).

1.2.2. Türkiye'deki BES'in Özellikleri

Türkiye'de uygulanan BES'in özellikleri aşağıda özetlenmiştir (Topalhan,2010: 172-173);

- BES, var olan kamu Sosyal Güvenlik Sisteminin tamamlayıcısı olarak oluşturulmuştur.
- BES, gönüllülük esasına dayalıdır.
- Türkiye'de BES, fonlama yöntemiyle sürdürülmektedir.
- BES'den emekli olabilmenin şartı, en az 10 yıl prim ödemiş olmak ve 56 yaşını doldurmuş olmaktır.
- Şeffaflık ilkesi, BES'in bir parçasıdır.
- Türkiye'de BES, bir tasarruf mekanizması ekseninde sürdürülmektedir.

Bu nedenle sigortacılık faaliyetinin yapılmaması sistemin bir özelliğidir.

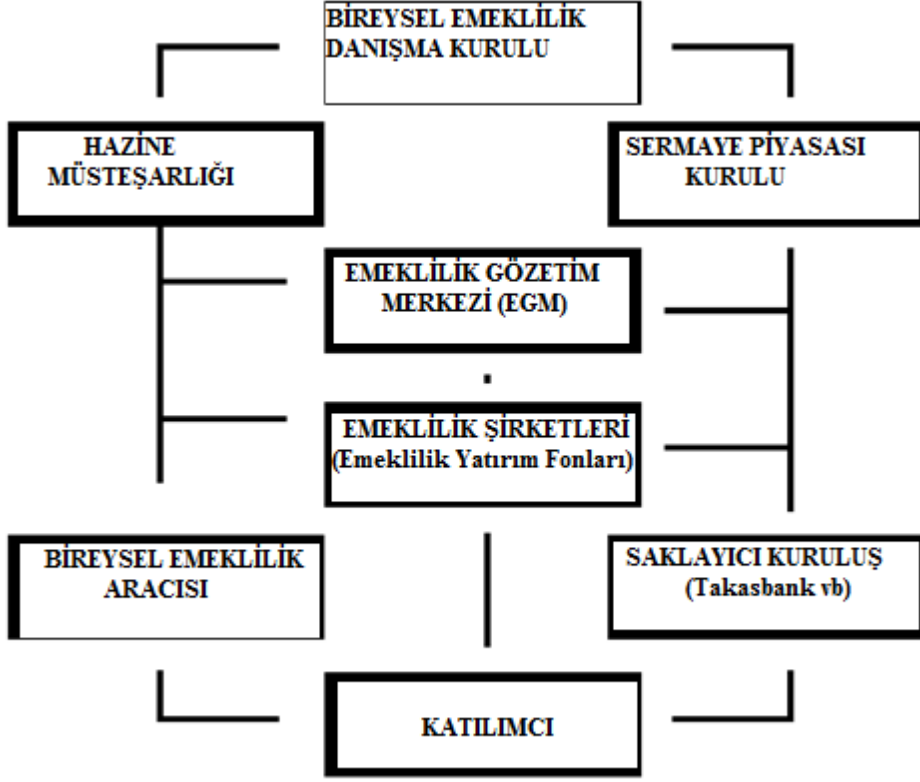
- BES katılımcılarının seçim hakkı bulunmaktadır.
- BES'in vergi teşvikiyle avantajları vardır.
- BES'de etkin denetim ve gözetim bulunmaktadır.

1.2.3. Türkiye'de BES'in İşleyiş Yapısı

Türkiye'deki BES, hiyerarşik işleyiş yapısına sahiptir. BES'in işleyiş sistemi ve yapısında yer alan Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu, Hazine Müsteşarı'nın başkanlığında Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından görevlendirilecek en az Genel Müdür düzeyinde birer temsilciden oluşmaktadır. Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu, en az üç ayda bir Müsteşarlıkça önerilen tarih ve gündemle toplanır. Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu'nun sekretarya hizmetleri Müsteşarlık tarafından yürütüleceği, Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu'nun çalışma esas ve usulleri Bireysel Emeklilik Danışma Kurulunun uygun görüşü alınarak Müsteşarlıkça bir yönetmelikle düzenlemeye tabi olduğu ilgili mevzuatla belirlenmiştir (4632 sayılı Kanun Md. 3).

BES'in işleyişinde hiyerarşik olarak görev yapan birçok kurum bulunması, BES'de kamu, özel sektör ve katılımcıların dâhil olduğu kurumlar arasında direkt

veya endirekt yoldan devam eden bir ilişkiel yapısı bulunmaktadır. Bu karma sistemsel ilişkiye dair yapı aşağıda Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Sistemin İşleyiş Şeması (Uğur, 2004: 81).

Şekil 1’de yapının en üstünde Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu (BEDK) yer almaktadır. BES’le ilgili politikaları belirlemek ve bunları hayata geçirmek, mevzuatları düzenlemek gibi başlıca görevleri vardır. Bu kurul, Hazine Müsteşarlığı (HM), Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından yetkilendirilecek en az birer temsilciden oluşan bir yapıya sahiptir.

HM ve SPK’nın temel görevleri; sistemle ilgili düzenlemeleri yapma, diğer unsurların sisteme uygunluğunu denetleme ve sistemin güven içinde işleyişini sağlamaktır. Bireysel emeklilik hizmeti veren şirketler ise katılımcıları sisteme dâhil etmekle görevlidirler.

1.2.4. Emeklilik Yatırım Fonu ve Yasal Dayanağı

Emeklilik Yatırım Fonları; BES'e katılmış olan kişilerin namına bireysel emeklilik şirketlerince emeklilik akdi gereğince alınan ve üyeler namına oluşturulan bireysel emeklilik hesapları dâhilinde izlenen katkılar namına riskin dağıtılması ve inanlı mülkiyet esaslarıyla alakalı olarak işletilen mal varlığı (4632 sayılı Kanun Md 6) olarak tanımlanmaktadır.

Emeklilik fonları süresiz olarak kurulmasının yanında tüzel kişiliğe haiz değildir. Bundan dolayı, sadece kişilerin emeklilik yıllarında irat sağlamalarını hedef alan bir yönetim dâhilinde yapılabilir. Diğer bir taraftan emeklilik yatırım fonları, SPK'nın izniyle oluşturulmaktadır. Yatırım fonlarının bireysel emeklilik namına alanında uzman kişilerce değerlendirilmesi en temel kuraldır. Bu fonların oluşmasındaki bir başka önemli husussa her fon için en az bir portföy yöneticisi ile portföy idare akdi imzalanmasıdır (Şen ve Memiş, 2001: 503).

1.3. Çalışanların Otomatik Olarak Katılımı

10 Ağustos 2016 tarihinde 6740 numaralı kanunla "Çalışanların otomatik olarak bir BES planına dâhil edilmesi" ile ilgili yasal düzenleme yapılmıştır. Bu düzenleme 1.1.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ülkemizde BES'in yasal gelişim evrelerinin şematik gösterimi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1.2. Türkiye’de BES’in Yasal Düzenleme Gelişimi

Tarih	K.Say.	Kapsamı
2001	4632	“Kamu sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olarak, bireylerin emekliliğe yönelik tasarruflarının yatırıma yönlendirilmesi ile emeklilik döneminde ek bir gelir sağlanarak refah düzeylerinin yükseltilmesi, ekonomiye uzun vadeli kaynak yaratarak istihdamın artırılması ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunulması” olarak tanımlanmıştır
2003	6762	BES sistemi uygulanmaya başlandı ve bireysel emeklilik şirketleri kuruldu
2007	4632	4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun bazı maddeleri değiştirilmiş, kanuna çeşitli konularda yeni hükümler eklenmiştir. Grup emeklilik sözleşmelerinde, katılımcı adına katkı payı ödenen katkı paylarının katılımcı tarafından hak edilmesi (vesting) süre ve koşulları, bireysel emeklilik hesabındaki birikimlerin ve yıllık gelir sigortasından alınan aylıkların haczedilebilirliği sınırı, üyelerine veya çalışanlarına emekliliğe yönelik taahhütte bulunan dernek, vakıf, sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu veya sair ticaret şirketindeki emekliliğe yönelik birikimler ve taahhütlere ilişkin tutarların bireysel emeklilik sistemine aktarım koşulları ve sağlanan avantajlar, bireysel emeklilik hesabının şirketler arasında aktarımında gecikme cezası gibi konularda düzenleme yapılmıştır.
2012	28338	29 Haziran 2012 tarih ve 28338 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile vergi matrahından indirim yolu ile kullanılan vergi avantajı uygulaması kaldırılarak devlet katkısı sistemine geçilmiş, sistemden ayrılmalarda menkul sermaye iradı olarak tanımlanan ve stopaja tabi olan birikim tutarı uygulaması yerine, sadece irat tutarı üzerinden stopaj alınmasına yönelik değişiklikler yapılmıştır. Yapılan düzenlemelerle, işverenler tarafından çalışanları adına bireysel emeklilik sistemine ödenen ve vergi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilecek katkı paylarının brüt ücretin %10’u kadar olan üst limiti %15’e çıkarılmıştır. Üyelerine veya çalışanlarına emekliliğe yönelik taahhütte bulunan dernek, vakıf, sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu veya sair ticaret şirketindeki emekliliğe yönelik birikimlerin veya taahhütlere ilişkin tutarların kısmen veya tamamen bireysel emeklilik sistemine aktarılmasına ilişkin verilen süre 31 Aralık 2015 tarihine kadar uzatılmış, aktarım, ayrılma ve emeklilik işlemlerinin tamamlanması için belirlenen işlem süreleri yeniden düzenlenmiş, sistemde kısmi ödeme almaya ve kıymetli madenlerden oluşan fonların kurulmasına imkân sağlanmasına ilişkin değişiklikler yapılmıştır.
2013	28622	18 Nisan 2013 tarih ve 28622 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile haksız ödendiği tespit edilen devlet katkısı tutarlarının mahsup edilme uygulamasının kaldırılmasına, hak kazanılmayan tutarların Müsteşarlığa ödenmemesi veya geç ödemesi durumunda Vergi Dairesine bildirilmesine, Müsteşarlığa uygun görülen programlı geri ödeme tutarları hariç dernek, vakıf, sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu veya sair ticaret şirketi nezdinde olan ve Bireysel Emeklilik Sistemine aktarılan birikimlere, sözleşmenin sonlanması halinde uygulanacak gelir vergisine ilişkin esas ve usuller düzenlenmiştir.
2016	6740	10 Ağustos 2016 tarih ve 6740 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile işverenlerin çalışanlarını otomatik olarak bir emeklilik planına dâhil etmesine ilişkin esaslar düzenlenmiştir
2017	5434	“Geçici Madde 226- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce otuz yıldan fazla emekli ikramiyesine müstahak hizmet süreleri bulunmasına rağmen, otuz tam hizmet yılı üzerinden emekli ikramiyesi ödenenlere, otuz yılı aşan her tam hizmet yılı için 50 Türk lirasının altında olmamak üzere, görevlerinden ayrıldıkları tarihteki emekli keseneğine esas aylık unsurları üzerinden aylıklarının başlangıç tarihindeki katsayılar ve emekli ikramiyesi ödenmesine esas hükümler dikkate alınarak tahakkuk ettirilecek emekli ikramiyesinin, kendilerinin veya hak sahiplerinin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden bir yıl içerisinde başvuruda bulunmaları şartıyla, 7.500 Türk Lirasına kadar olan kısmı başvuru tarihinden itibaren üç ay içerisinde, varsa kalan kısmı ise ilk ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak kanuni faiziyle birlikte takip eden yılın aynı ayı içerisinde ödenir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce başvuru yapıp dava açmamış olanların başvuruları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte yapılmış sayılır. Bu fıkra kapsamında ödenecek toplam ikramiye tutarı hiçbir şekilde 100 Türk Lirasının altında olamaz.”

Kaynak: <http://www.egm.org.tr/?sid=70> (15.01.2018)

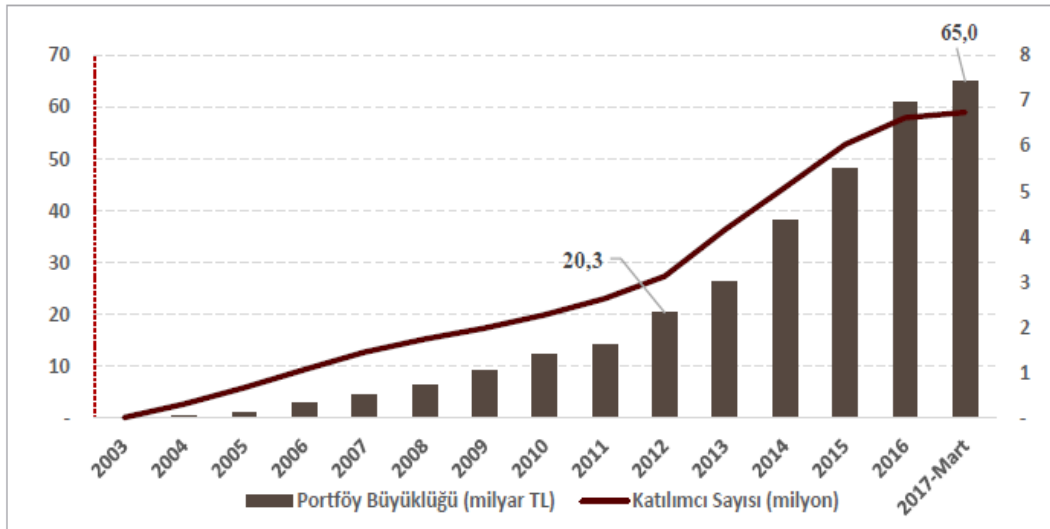
Bireysel Emeklilik Sistemine 2017 yılının ilk çeyreğinde yaklaşık 119 bin yeni katılımcı girmiştir. Yüzdeler olarak bakıldığında katılımcı sayısındaki artış yılın ilk çeyreği için %2 civarındadır. BES'in portföy büyüklüğü ve katılımcı sayısı aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1.3. BES Portföy Büyüklüğü ve Katılımcı Sayısı

	Portföy Büyüklüğü	Katılımcı Sayısı
31.12.2012	20.342.195.120	3.128.130
Son 4 yıldaki artış oranı	%219	%115
31.12.2016	60.847.505.938	6.625.759
24.03.2017	64.971.529.104	6.7444.357
Artış Oranı	%6,7	%1,8

Kaynak: www.egm.org.tr adresindeki veriler esas alınarak Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Grafik 1.1. BES Fonlarının Portföy Büyüklüğü ve Katılımcı Sayısı Gelişimi 2003-2017

Kaynak: (http://www.tkyd.org.tr/ases/raporlar/EYF_Raporu_2017)

Türkiye’de brüt tasarruflarının durağan seyrine rağmen emeklilik fonlarının tasarruflar içindeki payı artmaktadır. 2013 yılında emeklilik sisteminde yapılan Devlet katkısı reformuyla birlikte emeklilik yatırım fonlarının toplam portföy büyüklüğünün brüt tasarruflara oranının hızlı bir büyüme trendine girdiği görülmektedir (Emeklilik Yatırım Fonları Performans Raporu, 2017). 2017 Mart ayı itibariyle portföy büyüklüğü 65 milyar TL olduğu Grafik 1.1.'de görülmektedir.

1.4. Emeklilik Şirketleri ve Fon Büyüklükleri

16 Mart 2018 tarihi itibariyle Emeklilik Gözetim Merkezinin verilerine göre, Bireysel Emeklilik Sistemindeki katılımcıların fon tutarı, devlet katkısı fon tutarı, yatırıma yönelen tutar, şirketlerin katılımcılarının toplamı, şirketlerin ayrı ayrı katılımcı sayıları katkı payı tutarı, sisteme en fazla katılımın olduğu iller sıralaması gibi bilgilerin grafiksel gösterimi aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1.4. BES verileri (2018)

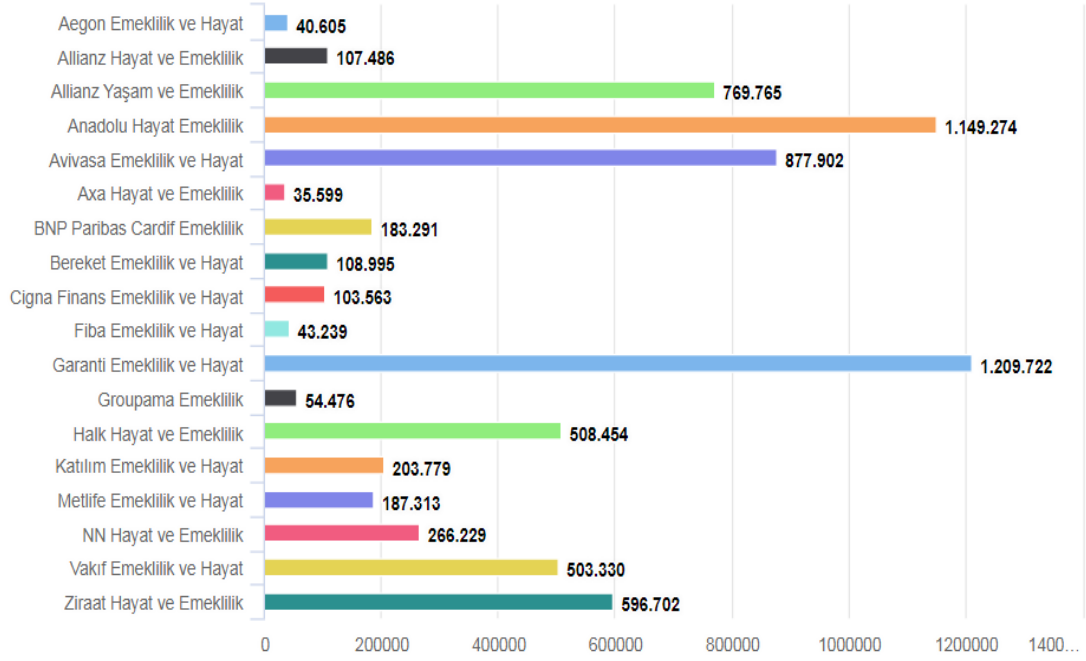
BES Verileri	Milyon TL
Katılımcıların Fon Tutarı	69.877.3
Devlet Katkısı Fon Tutarı	10.309.7
Yatırıma Yönelen Tutar	53.469.5
Şirketlerin Katılımcılarının Toplamı (kişi)	6.949.724
Katkı Payı Tutarı	54.276.8

Kaynak: www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/bes-ozet-veriler (15.03.2018)

Bireysel Emeklilik Sistemi'nde sisteme dâhil olan katılımcıların hangi şirket tarafından ve bu şirketlerin kaç kişi sisteme dâhil ettiği bilgisinin grafiksel gösterimi aşağıda gösterilmiştir.

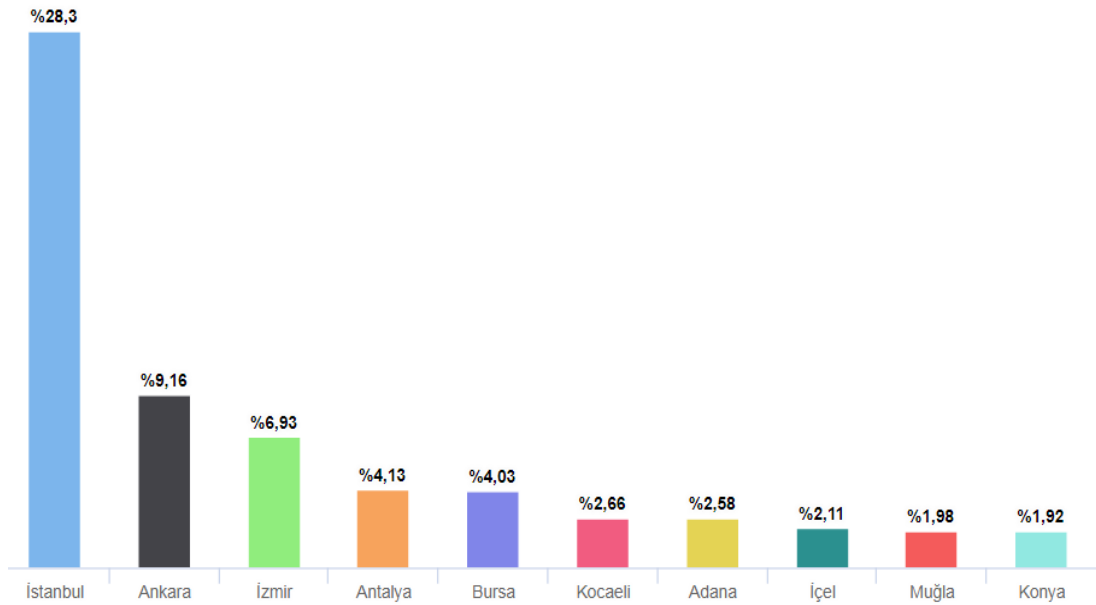

Grafik 1.2. Şirketlerin Sisteme Dâhil Ettiği Katılımcı Sayıları

Kaynak: (<https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/en-fazla-katilimcinin-yerlesik-oldugu-ilk-10-il/>)

Grafik 1.3. Bireysel Emeklilik Sistemine Katılımın En Fazla Olduğu Şehirler

Kaynak: (<https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/en-fazla-katilimcinin-yerlesik-oldugu-ilk-10-il/>)

Bireysel Emeklilik Sistemine katılımın en yüksek olduğu il olarak İstanbul'u görmekteyiz. 16 Mart 2018 tarihi itibarıyla 1.967.364 kişi İstanbul'da, 636.615 katılımcı Ankara'da, 482.056 kişi İzmir'de, 287.345 kişi Antalya'da, 280.588 kişi Bursa'da, 185.001 kişi Kocaeli'de, 179.345 kişi Adana'da, 147.019 kişi İçel'de, 138.032 kişi Muğla'da, 133.536 kişi Konya ilinden sisteme dâhil olmuştur (web2.egm.org.tr/webegm2/chart/besgortesge/wg_dataview_tablolu.asp?raportip=2 15.03.2018).

1.5. Bireysel Emeklilik Sisteminin Güçlü Yönleri

Bireysel Emeklilik Sisteminin yapısal sağlamlığının yanı sıra katılımcılar için cazip gelen unsur vergi avantajlarıdır. Sisteme katılımı çekici hale getirmek, emeklilik elde etmeden sistemden ayrılmanın önüne geçmek amacıyla bir takım vergi düzenlemeleri yapılmıştır. 28.03.2001 tarihinde 4632 sayılı Kanunla uygulanan Bireysel Emeklilik Sisteminde 2012 yılında 6327 sayılı Kanunla önemli yenilikler yapılmıştır. Yapılan değişikliğe istinaden, katkıların toplamı ödendiği ayda elde edilen brüt ücretin %10'unu, asgari ücretin senelik miktarını aşmamak şartıyla vergi matrahından indirim konusu yapabilmektedir. BES Üyesi böylelikle, hem vergi matrahı dilimlerine geç ulaşmış, hem de vergiye tabi gelirini azaltarak vergi indirimi elde etmiş olur. Bireysel Emeklilik Sistemindeki yaşanan aksaklıklar göz önünde bulundurularak, 2013 yılında yürürlüğe giren Kanunla tasarrufların artırılması amaçlanmıştır. İşverenler tarafından ödenenler hariç, katılımcı adına BES hesabına ödenen katkı paylarının yüzde yirmi beşine karşı gelen miktarda devlet katkısı uygulamasına geçilmiştir (İşseveroğlu ve Hatunoğlu, 2012:160).

Sosyal güvenlik kapsamının genişlemesi, insanların emeklilikte refah seviyelerinin artarak yaşam koşullarının iyileşmesi gibi temel hedefleri olan Bireysel Emeklilik Sisteminde, elde edilen fonların miktarı ve uzun vadeli olmasından dolayı makroekonomiyi ve finansal istikrarı da olumlu yönde etkilemektedir. Emeklilik fonlarının kısa süreli alım-satım işlemleri yerine uzun sürede getiri amacı, sermaye piyasalarında uzun vadeli kurumsal yatırımların çoğalmasına imkân sağlamaktadır. Böylelikle kısa vadeli sermaye hareketlerinin sebep olacağı dalgalanmalar ve oluşacak etkilerini sınırlandırırken, krize karşı direncini artırarak finansal istikrarı olumlu yönde etkilemektedir (İşseveroğlu ve Hatunoğlu, 2012: 160).

Dünyada diğer ülkelerde de olduğu gibi ekonomilere uzun soluklu kaynak sağlayan emeklilik sisteminin uzun sürede ülke ekonomisine dinamizm getirmesi beklenmektedir. Ülkemizde BES ile yaratılacak olan fonların, bazı durumlarda kısa vadeli spekülasyon sermaye hareketleri neticesi meydana gelen iktisadi krize engel olacağı veya krizin etkisini hafifletecek bir etki yapacağı ön görülmektedir. Finansal piyasalardan hisse senetleri piyasası derinleşmeye devam ettikçe özel sektörün finansmanına dair olanakların çoğalması ve riskin dağılmasına katkı sağlayıp, uzun vadede yüksek getiri projelere finansmanı sağlayarak iktisadi büyüme üzerine uyarıcı etki yapacaktır (Dağlar, 2006:125). Nitekim OECD ülkelerinde, özel emeklilik fonlarının portföyleri incelendiğinde, uzun vadede yüksek getiri sağlayan hisse senetleri ve tahvillerinin payının büyük olduğu bilinmektedir. Uzun vadede riskin gerilemesi ve fonların yüksek kazanç seviyesine ulaşması hisse senetleri yatırımları emeklilik fonları için çekici kılan en temel unsurlardır (İşseveroğlu ve Hatunoğlu, 2012: 162).

Sisteme otomatik katılımın, 1 Ocak 2017 yılından itibaren BES'e otomatik katılımın sağlanmasıyla, kamu ve belirli şartları taşıyan özel sektör çalışanları otomatik olarak sisteme dâhil edilmiştir. Sisteme otomatik katılmanın, sunduğu bir takım avantaj ve dezavantajlar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Avantajları	Dezavantajları
<ul style="list-style-type: none"> - Sisteme giriş aidatı yok - Yönetim gideri, kesintisi alınmayacak - 1000 TL devlet katkısı - Yıllık gelir sigortası tercihine ilave %5 devlet katkısı 	<ul style="list-style-type: none"> - Otomatik BES'te katılım şirketi kişi tarafından seçilememektedir. - Emeklilik planı seçim hakkı yoktur -45 yaş ve 56 yaş emeklilik sınırı -Mevcut bireysel emeklilik sözleşmesinin ve haklarının aktarılamaması

Bireysel Emeklilik Sisteminin güçlü yönlerinin olduğu gibi sistemde bir takım risk taşıyan faktörler ve dezavantajlarda görülmektedir. Kamuoyunda bilinen aksaklıklarından bir kaçını da inceleyecek olursak. Aracılar tarafından fazla gelir elde etmek amacıyla sistem hakkında tam ve doğru bilgi vermeden yapılan satışlar satıcıların memnuniyetsizliğine sebep olmaktadır. Bu durum sistemin prestiji, işleyişi ve güvenilirliği açısından risk oluşturabilir. Hazine Müsteşarlığının yasal düzenlemelerle sektörde faaliyet gösteren şirketlere hassasiyet göstermeleri yönünde çalışmaları da bulunmaktadır. Tamamlayıcı emeklilik programıyla elde edilen primlerin vakıf ve sandıklar tarafından değerlendirilmesi, çok sayıda düzenlemeye sahip olan sistemi negatif yönde etkileyebilecektir. Tasarruf özelliği düşük olan kazanç gruplarına oranla yüksek gelir gruplarının, vergi teşviklerinden faydalanmak için sisteme dâhil olmaları, vergi teşviklerinin amacına ulaşamamasına neden olabilmektedir (İşseveroğlu ve Hatunoğlu, 2012:171).

2. İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Bireysel Emeklilik Sistemine İlişkin Literatür Taraması

Çalışmanın bu bölümünde bireysel emeklilik konulu çalışmalar özetlenmiştir.

R. L. Clark ve Pitts (1999), yaptığı çalışmasında, katılımcıların cinsiyeti, yaşları ve gelir düzeyleri gibi değişkenlerin bireysel emeklilik veya tasarruf düzeyleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmasının sonucunda bu değişkenlerin emeklilik tercihi ve tasarruf düzeyleri üzerinde etkisinin olduğunu tespit etmiştir.

Bajtelsmit, Bernasek ve Jianakoplos. (1999), yaptıkları çalışmasında kadınların emeklilik tasarruf fonlarını yatırım seçenekleri arasında erkeklere göre daha az değerlendirdikleri sonucuna varmıştır. Benzer şekilde, Bernasek ve Shwiff (2001), yaptığı çalışmada da aynı sonuçlar çıkmıştır. 2007 yılında Speelman, Clark-Morphy ve Gerrans çalışmalarında diğer iki çalışmada olduğu gibi kadınların yatırım seçenekleri erkeklere oranla daha az olduğu görülmüştür.

Bernasek ve Shwiff (2001), yılında demografik değişkenlerin insanların emeklilik ve tasarruf düzeylerine olan etkisini incelemiştir. Nitekim çalışmasının sonucunda Clark ve Pitts'in yaptığı çalışmayı doğrular nitelikte bir sonuç bulmuş ve demografik değişkinlerin (cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir düzeyi) emeklilik tercihinde önemli bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Walker ve Lefort F. (2002), 33 Gelişmekte Olan Ülkeden oluşan örneklem üzerinde yaptıkları çalışmada; emeklilik fonlarının menkul kıymet fiyatları üzerinde dengeleyici bir etkisinin olduğunu tespit etmişlerdir. Voronkova ve Bohl M., (2003) Polonya'da menkul kıymet fiyatları üzerinde emeklilik fonlarının önemli derecede etkisinin olmadığını belirlemişlerdir.

Gerrans ve Clark- Murphy (2004) yılında yaptığı çalışmada da, Bernasek ve Clark'ın çalışmasına paralellik gösteren sonuçlara ulaşmıştır. Gerrans, Clark ve Murphy çalışma sonucunda demografik değişkenlerin insanların emeklilik tercihinde etkili olduğu sonucunu bulmuşlardır.

Kaydu (2006) yılında yaptığı, Bireysel Emeklilik Sisteminde Isparta ve Antalya illerinin tüketici profillerini karşılaştıran çalışmasında toplam 96 katılımcıyı örneklem olarak seçmiştir. Örneklem grubunun %49'unun düşük gelir, %31'inin ise geliri üst, %19'unun geliri ise orta grupta olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuçları, alt gelir grubunda bulunan bireylerin daha çok gelecek kaygısı yaşamalarına bağlayan Kaydu, ayrıca BES en çok katılan kesimin ise özel sektörde çalışan bireyler olduğunu da ifade ederek bu düşüncesini sağlamlaştırmıştır.

Fesliyen (2007)'nin bireysel emeklilik sözleşmesi olan müşterilerin memnuniyet düzeyini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında 1000 kişilik örneklem grubunu incelemiştir. Örneklem grubunun %65,6'lık kısmı finansal yatırım danışmanlarının vermiş olduğu açıklayıcı bilgilerin çok iyi olduğunu belirterek, BES yaptırmak istedikleri şirkette görev yapan personel kadar şirketinde güvenilir olmasının büyük önemi olduğunu belirtmişlerdir.

Korkmaz ve diğ. (2007) yılında İstanbul'da yaptıkları çalışmasında 1000 denekle Bireysel Emeklilik Sistemine bakış açılarını incelemiştir. Katılımcılarının %31'lik kısmı BES hakkında yeterince bilgiye sahip olduğunu beyan ederken, sistem hakkında yeterince bilgi verilmediğini düşünenlerin oranı ise %42'lik kısımdır. Katılımcılarının %49'luk kısmı Bireysel Emeklilik Sisteminin çalışmayan kişilere de emekli olma imkânı sunmasını sistemin en büyük özelliği olarak gördükleri tespit edilmiştir.

Korkmaz ve Uygurtürk (2007) tarafından Ocak 2004-Haziran 2006 dönem veri seti ile Türkiye'deki 46 emeklilik fonunun performansı ölçülmek amaçlanmıştır. Bu amaçla veri setine tekli ve çoklu regresyon modelleri uygulanmıştır. Ampirik sonuçlara göre emeklilik fonlarının tekli ve iki değişkenli analizlerde başarı sağladığı, üç değişkenli analizde başarı sağlanamadığı tespit edilmiştir. Diğer yandan emeklilik fon başarısının değişken sayısı arttıkça azaldığı sonucu belirlenmiştir.

Bozkuş, S.Cihan ve Adem, Y.Elveren (2008) tarafından BES'deki 1,3 milyon katılımcının 2006 yılı verisi, oluşturulan 6 farklı regresyon modelleri ile erkek ve kadın cinsiyetine dayalı analiz edilmek istenmiştir. Bu kapsamda katılımcının sosyo-ekonomik bilgilerini içeren veri seti kullanılarak erkek ve kadın arasındaki prim miktarındaki farklılığın varlığı ve belirleyicileri ayrıştırma yöntemi kullanılarak

incelenmiştir. Ampirik analiz sonuçlarına göre, BES’de kadın ve erkek cinsiyetine dayalı olarak prim üretimi açısından belirgin bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir

Dağlı, Bank ve Er (2008) çalışmalarında küçük bireysel yatırımcılar açısından önemli bir yatırım aracı olan bireysel emeklilik yatırım fonlarının 2003 Kasım - 2007 Mart dönemi finansal performansını belirlemeyi hedeflemiştir. Çalışmada, Sharpe, Treynor ve Jensen performans endekslerine göre çalışmada yer alan 10 adet emeklilik yatırım fonunun araştırma dönemi itibarıyla performans durumları belirlenmiştir. Bütün emeklilik yatırım fonlarının yatırımcılara risksiz faiz oranı üzerinde ilave bir getiri sağladığı tespit edilmiştir. Diğer yandan tüm emeklilik yatırım fonlarının beta’sı 1’den küçük olarak belirlenmiştir. Bu da tüm emeklilik yatırım fonlarının tutucu fon özelliği gösterdiği olarak değerlendirilmelidir. Emeklilik yatırım fonları performans sıralamalarında en başarılı fon Treynor ve Jensen endekslerine göre Anadolu Hayat Emeklilik olduğu, Sharpe endeksine göre Yapı Kredi Emeklilik olduğu tespit edilmiştir. Performans sıralamaları arasındaki sıra korelasyon katsayıları arasındaki en yüksek değer, Treynor ve Jensen endeksleri arasında elde edildiği belirlenmiştir. Diğer yandan performansı en düşük fon ise Vakıf Emeklilik yatırım fonu olduğu tespit edilmiştir.

İşbilen (2008) tarafından yapılan çalışmaya göre; Bireysel Emeklilik Sistemine dâhil olan 104 kişi içinde, 26-33 yaş arasındaki bireylerin sisteme güvenlerinin yüksek olduğu, sisteme katılımda bekâr olanların evli olanlara göre daha istekli olduğu gözlemlenmiştir. Bireysel Emeklilik Sistemine dâhil olmayan 107 kişinin ise; on yıl sistemde kalma ve elli altı yaşını doldurma gerekliliği olmasının sisteme katılımda tereddüt etmelerine sebep olduğunu belirlemiştir.

Koban (2008)’in İzmit, Gebze, Adapazarı’nda 600 kişilik örneklem grubuyla yaptığı çalışması sonucunda, katılımcıların sadece %4,5’lik kısmının Bireysel Emeklilik Sistemini tasarruf aracı olarak gördüğü tespit edilmiştir. Yine aynı çalışmada örneklem grubunun %47,8’lik kısmının hayat sigortalarıyla ilgili olarak yaşadıkları olumsuz olaylardan dolayı Bireysel Emeklilik Sistemine sıcak bakmadıkları görülmüştür. Örneklem grubunun %16,2’lik kısmı sistem hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olduğu görülse bile, %35,4’lük kısmı “bir amacım yoktu bankadan kredi alırken yaptılar” cevabını vermişlerdir.

Bozkuş ve Elveren (2009) 2006 yılı Emeklilik Gözetim Merkezi'nin BES katılımcı verilerini kullanarak 1.381.172 kişi üzerinden, Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemi'ndeki cinsiyet farklılıklarını analiz etmek için bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre; yaş değişkeninin hem erkek hem de kadınlar için düzenli katılımlar üzerinde olumlu etkisi olduğunu ancak, erkeklerde etkisinin daha güçlü olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca, eğitim seviyesinin yüksekliğinin kadınlar için düzenli katılımların üzerinde hiçbir etkisinin olmadığını ancak erkekler için olumlu etkisi olduğunu belirlemişlerdir.

Şener ve Akın'ın (2010) yılında bireylerin Bireysel Emeklilik Sistemine girişlerini etkileyen faktörleri belirlemek üzere 400 denek üzerinde yaptıkları çalışmaya göre; örneklem grubunun %88'inin Bireysel Emeklilik Sistemini duyduklarını; ayrıca gelir seviyelerinin Bireysel Emeklilik Sistemine girişlerine önemli bir etken olduğunu belirlemişlerdir. Farklı bir ifadeyle bireylerin gelir düzeyi yükseldikçe Bireysel Emeklilik Sistemine girişlerini olumlu yönde etkilediğini belirlemişlerdir. Başka bir etken ise eğitim durumudur. Bireylerin eğitim seviyeleri yükseldiğinde sisteme dâhil olma isteklerinde bir artış olduğu gözlemlenmiştir.

Yanardağ'ın (2010) 120 kişi üzerinde yaptığı çalışmasına göre; katılımcıların %50'si sadece devlete bağlı zorunlu emeklilik sisteminden yararlanmakta, %37'si ise devlete bağlı zorunlu emeklilik sisteminin yanında Bireysel Emeklilik Sistemine de dâhil olduğunu belirtmişlerdir. Bireysel Emeklilik Sistemine katılmayı düşünmeyen 40 katılımcının %70'i yeterli birikimleri olmadığı, %50'si de sağlık hizmetlerini kapsamadığı için bu görüşte olduklarını belirtmişlerdir. Aynı çalışmada, katılımcıların yaklaşık %77'si Bireysel Emeklilik Sisteminin kişilerin gelirlerini artıracaklarını düşündüklerini; %80'i Bireysel Emeklilik Sisteminin zorunlu emeklilik sisteminin yetersizliğinden ve ikinci bir maaş imkânı sunmasından dolayı ilerleyen dönemlerde gelişeceğini düşündüklerini tespit etmişlerdir.

Ege, Topaloğlu ve Coşkun (2011) tarafından Ekim 2008 ve Eylül 2010 yılları arasında Türkiye'de faaliyet gösteren 80 adet emeklilik yatırım fonlarının yatırım performanslarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda standart sapmayı esas alan Sharpe ve Modigliani yöntemleri ile fon performansları değerlendirilmiştir. Analizlerde Sharpe ve Modigliani performans ölçütlerinin paralel sonuçlar verdiği

tespit edilmiştir. Ampirik analizlere göre, 5 grupta yer alan toplam 80 fondan hiçbiri PGE (Piyasa Gösterge Endeksi)'den üstün performans gösteremediği tespit edilmiştir.

Antolin, Payet ve Yermo J., (2012), 8 OECD ülkesinin emeklilik planlarını dikkate alarak yaptıkları çalışmada: genç bireylerin özellikle emeklilik sistemlerine gönüllü katılımın uygulandığı ülkelerde, özel emeklilik planlarına daha az sıklıkla kayıt olma eğiliminde olduklarını belirlemişlerdir. Aynı çalışmada, bireylerin özellikle gönüllü emeklilik sistemlerinde gelirlerini artırdıklarını tespit etmişlerdir.

Özer ve Çınar'ın (2012) bir vakıf üniversitesinde görev yapan öğretim üyelerinin Bireysel Emeklilik Sistemine bakış açısını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmaya göre; 112 öğretim üyesi çalışmaya katılmıştır. Bu katılımcıların %38,4'ünün bağlı olunan Sosyal Güvenlik Kurumunun ihtiyaçlarını karşılamadığını düşündüklerini belirlemişlerdir. Katılımcıların %44,8'inin Bireysel Emeklilik Sistemini ek bir emeklilik aracı olarak gördüğü %42,1'inin Bireysel Emeklilik Sistemine dâhil olduğu; %37,1'inin bireysel emeklilikten banka aracılığıyla haberdar olduğu; %55'inin emeklilik döneminde ek bir gelir elde etmek amacıyla bireysel emeklilik yaptırdığını tespit etmişlerdir.

Uyar (2012) çalışmasında Bireysel Emeklilik Sisteminin makroekonomik etkilerini inceleyerek Bireysel Emeklilik Sistemi verileri ile temel ekonomik göstergeler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla BES'in katılımcı sayısı, sertifika sayısı ve toplam yatırım tutarı ile makroekonomik göstergelerden İstanbul Menkul Kıymetler Borsası endeksi, mevduat faizi, enflasyon, döviz kuru, büyüme oranı ve dış ticaret verileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Veri seti olarak 2004-2009 dönemi aylık verileri kullanılmıştır. Ampirik bulgulara göre sadece sertifika sayısı ile mevduat faizi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. İlgili dönemden bir önceki dönemin mevduat faizi, ilgili dönemin sertifika sayısını etkilediği belirlenmiştir.

Ayaydın (2013) çalışmasında 04 Ocak 2010-07 Ocak 2013 tarihleri arasındaki dönemde Türkiye'de faaliyet gösteren 34 adet Esnek ve Dengeli emeklilik yatırım fonunun performansının ölçmeyi hedeflemiştir. Bu çerçevede emeklilik yatırım fonları standart sapmayı esas alan Sharpe, Modigliani, Sortino Oranı ile

sistematik riski esas alan Treynor, T2, Jensen performans endeksleri ile değerlendirilmiştir. Çalışmada ilgili dönemde emeklilik yatırım fonu yöneticilerinin piyasanın gidişatı hakkındaki tahminlerinde başarılı olup olmadıklarını incelenmiştir. Analizlere göre Esnek ve Dengeli fonların genel olarak düşük performans gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durum, portföy yöneticilerinin piyasa koşullarındaki değişimleri iyi okuyamadıkları şeklinde değerlendirilmiştir.

Özel ve Yalçın, (2013), Türkiye dâhil olmak üzere 16 ülkede, özel emeklilik (zorunlu ve/veya gönüllü) uygulamalarının yurtiçi tasarruf oranlarına etkilerini belirlemek için panel yöntemiyle yaptıkları ekonometrik tahminlere göre; özel emeklilik sisteminin benimsenmesiyle beraber, yurtiçi tasarruf oranlarında artışın meydana geldiği ve artışın gecikmeli olarak 1,5 puana kadar çıkabildiğini belirlemişlerdir. Örnekleme yer alan ülkelerin çoğunun zorunlu özel emeklilik planlarını kullanmalarından dolayı tahmin edilen bu etkinin daha çok bu ülkeler üzerinde geçerli olduğu kanısına varmışlardır.

Doğan (2016), BES'deki yatırım fon tercihleri ile davranışsal finans eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi hedeflemiştir. Araştırmada Davranışsal finans eğilimleri olarak risk algısı, risk alma tutumu, duygusal zekâ, temel düzey finansal okuryazarlık ve ileri düzey finansal okuryazarlık değişkenleri kullanılmıştır. Araştırma verisi Ankara, Bursa ve Mersin illerinde faaliyet gösteren bankaların 400 personeline anket uygulaması ile sağlanmıştır. Veri setinin analizi için Anova Ki-kare, T-testi ve korelasyon yöntemleri uygulanmıştır. Analizlerde bireysel emeklilik yatırım fonu tercihlerinde risk algısının, risk alma tutumunun, duygusal zekânın, temel ve ileri finansal okuryazarlık seviyesinin etkili olduğu sonucu tespit edilmiştir.

Aydın ve Selçuk (2017) çalışmasında Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemine giriş ve otomatik katılımdan cayma kararını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla 130 kişiden kolayda örnekleme ile elde edilen veri seti, lojistik regresyon yöntemiyle analiz etmiştir. Araştırmada yaş ve gelir düzeyi arttıkça bir bireysel emeklilik planına dâhil olma ihtimali ve şimdiki zaman odaklı olan bireylerin bir bireysel emeklilik planına dâhil olma ihtimalinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca iç kontrol odağına sahip kişilerin bireysel emeklilik planına dâhil olma ihtimallerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan kaçınmacı odak ve

Bireysel Emeklilik Sistemine dâhil olma ihtimali arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Otomatik katılımlı sistemde kalma ihtimalini tahmin eden lojistik regresyon modelinde ise sadece iki değişken anlamlı sonuç vermiştir. Çalışmada şimdiki zaman odaklı bireylerin cayma ihtimalinin daha yüksek olduğu, hali hazırda isteğe bağlı bir bireysel emeklilik planına sahip bireylerin sistemde kalma ihtimalinin diğerlerine göre 2.9 kat daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Çömlekçi ve Gökmen (2017) çalışmalarında BES'e katılmada etkili olan faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörlerin katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırma evreni, TR42 Bölgesi'nde sisteme üye kişiler olarak belirlenmiştir. Araştırma için kartopu örnekleme yöntemi ile 384 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırma için yapılan faktör analizi ile BES'e katılmada gelecek kaygısı, bilgi düzeyi, uzmanlık düzeyi ve yatırım ve güvence olmak üzere 4 faktörün etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların demografik özellikleri ile bu 4 boyut arasında gelecek kaygısı boyutunun tüm demografik verilere göre farklı olduğu tespit edilmiştir.

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. Veri Ve Metodoloji

Çalışmanın veri ve metodolojisinin sunulacağı bu bölümünde, Faktör analizi, araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini, veri toplama araçları, verilerin analizine ilişkin kısa bilgilere yer verilmektedir.

3.1.1. Faktör Analizi

XX. yüzyılın başlarında Spearman tarafından geliştirilen faktör analizinin yaygın olarak kullanılması, bilgisayar teknolojisinin 1970'li yıllar itibariyle hızlı bir şekilde gelişmesi ile mümkün olabilmektedir (Eroğlu, 2003:6).

Faktör analizi, birbiriyle ilişkili çok sayıda değişkeni bir araya getirerek az sayıda kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler (faktörler, boyutlar) bulmayı, keşfetmeyi amaçlayan çok değişkenli bir istatistik yöntemi olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2002:472). Faktör analizi çok sayıda değişkenden az sayıda faktör elde etme özelliği ile bir boyut indirgeme ve bağımlık yapısını yok etme yöntemidir (Polat, 2012:16).

Sosyal Bilimler alanında yapılan çalışmalarda kavramların birbirleri arasındaki ilişki doğrudan ölçülememektedir. Bu kavramları temsil eden tutum ve davranışları ifadelerle dönüştürmek için ölçekler geliştirilir. Faktör analizi de, soruları cevaplayanlar tarafından kaç farklı boyutta algılandığını belirlemek için uygulanır (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2011:73). Faktör analizinin en baştaki amacı aralarında ilişki olduğu düşünülen fazla sayıdaki değişkenin arasında bulunan ilişkinin anlaşılmasını ve yorumlanmasını kolaylaştırmak, sayıca daha az temel faktörlere indirgemektir (Altunışık vd. 2005:212).

Faktör analizi açıklayıcı ve doğrulayıcı olmak üzere iki modele sahiptir (Altunışık vd. 2005:212). Açıklayıcı Faktör Analizi, araştırmacının yaptığı araştırmayla ilgili değişkenler arasındaki ilişkiye yönelik olarak herhangi bir fikrinin

veya önerisinin olmamasından dolayı değişkenler arasındaki olabilecek ilişkiyi ortaya koymaya çalışır (Altunışık vd. 2005:214).

3.1.1.1. Açıklayıcı Faktör Analizi

Açıklayıcı faktör analizi, değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktör bulmaya, teori üretmeye yönelik bir işlemdir (Büyüköztürk, 2002:472). Araştırma kapsamında değişkenlerin sayıca fazla olması nedeniyle öncelikle SPSS programı vasıtasıyla açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Araştırma ölçeğinin yapısı itibarıyla geçerliliği ve maddelerin faktör yapılarını tespit etmek amacıyla faktör analizinde temel bileşenlere ayırma ve verimax döndürme işlemleri yapılmıştır. Her döndürmede analizden çıkarılması gereken maddeler analizden çıkarılarak döndürme işlemleri tekrarlanmış ve bu çerçevede 4 kez döndürme işlemi yapılmıştır.

Araştırma anketiyle toplanan verilerin faktör analizi yapmaya uygunluğunun tespiti için örnekleme yeterliliği değerlerine bakılarak karar verilmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere faktör analizi yapılabilmesinin ön koşullarından birisi değişkenler arasında bir korelasyonun bulunması gerektiğidir. Bu ilişkinin ölçülmesi amacıyla yapılan Barlett Küresellik testi ile de değişkenler arasındaki ilişkinin yeterli olup olmadığı tespit edilmektedir. KMO değerleri 0-1 arasında değişmekte olup 0,50'nin altındaki değerler kabul edilemez. 0,50'nin üzerindeki değerler ise derecesine göre sınıflandırılmaktadır.

3.2. Araştırmada Kullanılan İstatistikler

Ankette yer alan soruların birbirleriyle olan tutarlılığını ve kullanılan ölçeğin doğruluğunu görebilmek amacıyla güvenilirlik analizi yapılmıştır. Aralarında ilişki bulunduğu düşünülen çok sayıdaki değişken arasındaki ilişkilerin anlaşılmasını, yorumlanmasını kolaylaştırmak ve değişken sayısını indirmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda 4 faktöre ulaşılmıştır. Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini anlayabilmek amacıyla T-testi ve Anova testi yapılmış, SPSS istatistik paket programı ile analiz edilerek yorumlanmıştır.

3.3. Araştırmanın Modeli

Yapılan bu araştırma tanımlayıcı bir çalışmadır. Uygulanan anket ile banka personellerinin perspektifinden BES'e yatırımcı algısı tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma genel tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Genel tarama modelini Karasar; *“birden fazla elemanlardan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir”* şeklinde tanımlamaktadır. (Karasar,1994:79).

3.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmaya alınan katılımcıların BES'e yönelik yatırımcı algılarının tespit edilmesi amacıyla bir anket formu hazırlanmıştır. Bu anket formu, üç bölüm halinde hazırlanmıştır. Anketin birinci kısmında, katılanların demografik niteliklerini ortaya koyacak 6 tane soru bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümünde, katılımcıların “Yaşam Tarzı”, “Finansal Okuryazarlık”, “Risk Alma”, “Satın Alma Tutumu”, “Alternatif Dağıtım Kanalları”, “Müşteri Memnuniyeti” tutumlarını tespit etmek amacıyla çeşitli ifadeler bulunmaktadır. “Yaşam Tarzı” için bireylerin emeklilik dönemlerinde zamanlarını nasıl geçirecekleri bilgisine ulaşmanın yanı sıra, yeni aktiviteler ve ilgi alanlarını tespiti amaçlanmıştır (Güneş, 2015: 53). Katılımcıların “Finansal Okuryazarlık” düzeyinin tespit edilmesi için beş maddeden oluşan ifadeler yer almaktadır. “Alternatif Dağıtım Kanalları” için Çabuk ve Cebeci(2016: 64) tarafından hazırlanan “ATM’lerin yaygın ve hizmet çeşidinin fazla olması”, “Bankanın yaygın şube ağının bulunması”, “Telefon bankacılığında da hizmet verilmesi”, “Banka şubesinin bulunduğu yer benim için önemli” gibi ifadeler çalışmamıza uyarlanarak kullanılmıştır.

“Müşteri Memnuniyeti” için Kostanoğlu'nun Müşteri Memnuniyeti ve Müşteri Sadakatine İlişkin Bir Uygulama Üzerine Yazılan, Müşteri İlişkileri Yönetimi isimli çalışmasından yararlanılarak tezimize uyarlanmıştır. Anketin son bölümünde ise Bireysel Emeklilikle ilgili genel sorulara yer verilmiştir.

3.5. Veri Setinin Geçerlik ve Güvenilirliği

Çalışma şumulünde banka personellerinin Bireysel Emeklilik Sistemine dair algılarını belirlemek namına kullanılan ölçme aracının güvenilirliği, Cronbach's Alfa güvenilirlik analizi ile tespit edilmiştir.

3.6. Veri Toplanması ve Analizi

Araştırmaya yönelik veri toplanması amacıyla oluşturulan anket, Şubat 2017 tarihinde etik kurulundan izin alınarak, Nisan- Haziran 2017 tarihleri arasında Sivas ili Merkezinde faaliyette bulunan 38 banka şubesinin 409 çalışanına uygulanmıştır. Anket formu araştırmacı tarafından doğrudan Banka Şubelerine bizzat gidilerek, Banka şube yöneticilerinden izin alınmak sureti ile katılımcı bireylere tek tek dağıtılmış, araştırmacının akademik bir çalışma için veri tabanı oluşturacağı, kişisel bilgilerinin istenilmediği anlatılarak anketi doldurmaları istenmiştir. Uygulamaları biten katılımcılardan anketler araştırmacı tarafından geri toplanmıştır. Ayrıca anket formunun doldurulması sırasında araştırmacı tarafından anketin nasıl doldurulacağı ayrıntılı olarak katılımcılara bilgi verilmiştir.

Katılımcılara verilen 409 tane anket formundan 388 tanesi geri dönmüştür. Anket formlarından 56 tanesi kurallara uygun cevaplanmadığı belirlenmiş ve veri setinden çıkarılmıştır. Bu nedenle araştırmaya yönelik analizler, 332 adet anket formundan elde edilen veri seti esas alınarak yapılmıştır.

Araştırmada veri seti için tanımlayıcı istatistiksel metotlar (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır. Böylece araştırma katılımcıların genel eğilimlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca araştırma veri seti için faktör analizi uygulanmış ve veri setini açıklayan boyutlar belirlenmiştir (Cebeci ve Çabuk, 2016: 60).

Niceliksel verileri karşılaştırılmak için iki grup arasındaki farkın tespitini t-testi kullanılarak yapılması gerekirken, ikiden fazla grupların durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında ise, Tek yönlü (One Way) Anova testi kullanılmalıdır (Bülbül, 2001: 226).

4. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. Bulgular Ve Yorumlar

Sivas il merkezinde bulunan toplamda 38 banka şubesi personeline uygulanan anketin ampirik analiz sonuçları çalışmanın bu bölümünde değerlendirilecektir.

4.1.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

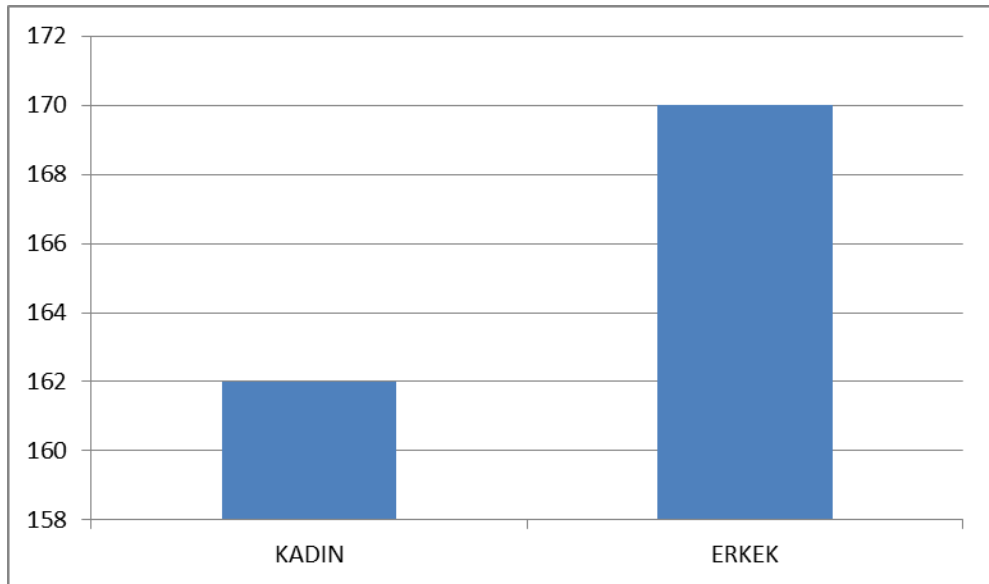
Ampirik analizler için kullanılan anket verisinin katılımcı dağılımı cinsiyete göre aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	%
Erkek	170	51,2
Kadın	162	48,8
Toplam	332	100,0

Tablo 4.1’de katılımcıların cinsiyetleri incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu erkeklerden oluştuğu görülmektedir.

Grafik 4.1. Katılımcıların Cinsiyet Ayrımına Göre Dağılımı

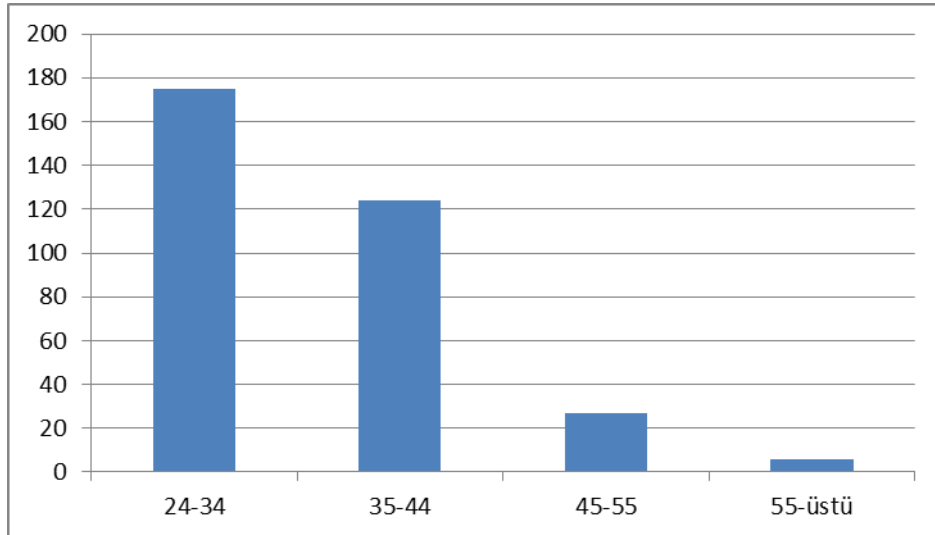
Grafik 4.1'e katılımcıların cinsiyet dağılımı 170'i erkek (%51,2)'ü, 162'si kadınlardan (%48,8) oluşmaktadır.

Tablo 4.2. Katılımcıların Yaş Ayrımına Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	%
24-34 Arası	175	52,7
35-44 Arası	124	37,3
45-55 Arası	27	8,1
56 ve üstü	6	1,8
Toplam	332	100,0

Tablo 4.2'de katılımcıların 24–34 yaş arasındaki grup 175 kişi, 35–44 yaş arasındaki grup 124 kişi, 45–55 yaşarası grup 27 kişi ve 56 ve üstü yaş grubu 6 kişiden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre katılımcıların büyük çoğunluğunun (%52,7) yaş ortalamasının 24-34 arasında olduğu belirlenmiştir.

Grafik 4.2. Katılımcıların Yaş Ayrımına Göre Dağılımları

Grafik 4.2'de yaşların dağılımı %52,7 ile 25–34 yaş arasında ile %1,8 ile 56 yaş üstünde yer alan kişilerden oluştuğu belirlenmiştir. Sırasıyla 35-44 yaş

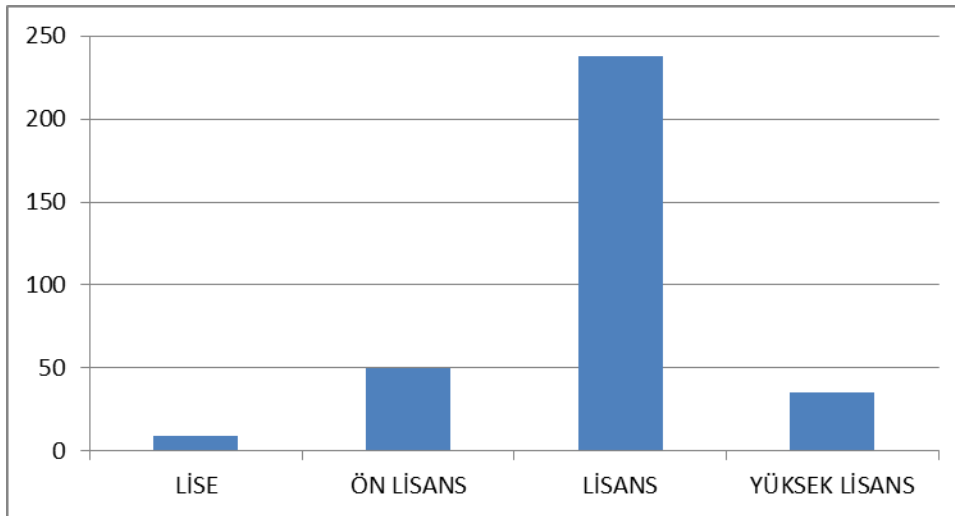
arasındakiler %37,3 ve 45-55 yaş arasındakiler %8,1 oranıyla diğer katılımcı grupların bulunduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan Grafik 4.2'ye göre ilerleyen yaşlara doğru katılımcı sayısının azaldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla çalışmada yer alan bankacıların daha genç oldukları anlaşılmaktadır. Benzer şekilde anketi cevaplayanların %90'lık kısmının genç-orta yaş grubunda olduklarını söylemek mümkün olacaktır.

Tablo 4.3. Katılımcıların Öğrenim Durumu Ayrımına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Frekans	%
Lise	9	2,7
Ön Lisans	50	15,1
Lisans	238	71,7
Yüksek Lisans	35	10,5
Toplam	332	100,0

Tablo 4.3'e göre katılımcıların 9'unun lise, 50'sinin ön lisans, 238'i lisans, 35'inin yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir.

Grafik 4.3. Katılımcıların Eğitim Durumu Ayrımına Göre Dağılımı

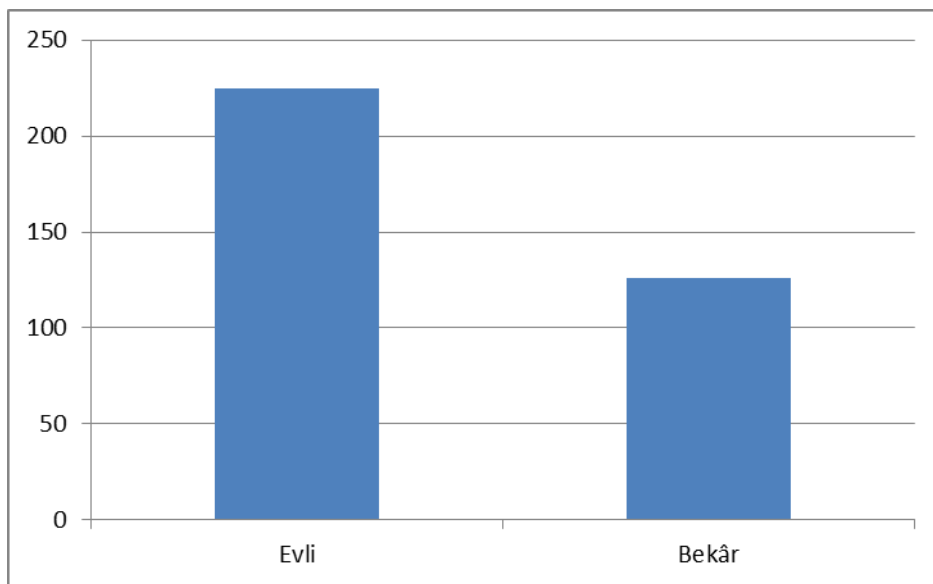
Katılımcıların eğitim durumlarına göre yapılan dağılımı Grafik 4.3’de görülmektedir. Buna göre katılımcıların çoğunluğu (%71,8) lisans mezunlarından oluşmaktadır. Bunu sırasıyla %15,1 ile ön lisans, %10,5 ile yüksek lisans, %2,7 ile lise mezunlarının takip ettiği belirlenmiştir. Kategoriler gruplandırıldığında ise lisans ve üstü eğitim görenler katılımcılar %82,2 ve herhangi bir yükseköğrenim eğitimi almış katılımcılar %97,3’ü oluşturmaktadır. Banka çalışanlarının eğitim seviyelerinin genç çalışanlarda daha yüksek olmasına rağmen lise mezunu olan %2,7’lik kısmın çoğunlukla ileri yaş grubunda olan çalışanlardan oluştuğu belirlenmiştir.

Tablo 4.4. Katılımcıların Medeni Durum Ayrımına Göre Dağılımı

Medeni Durum	Frekans	%
Evli	218	65,7
Bekâr	114	34,3
Toplam	332	100,0

Çalışmaya katılanların medeni durumuna göre dağılımında evli sayısının bekâr sayısından daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 4.4. Katılımcıların Medeni Durum Ayrımına Göre Dağılımı

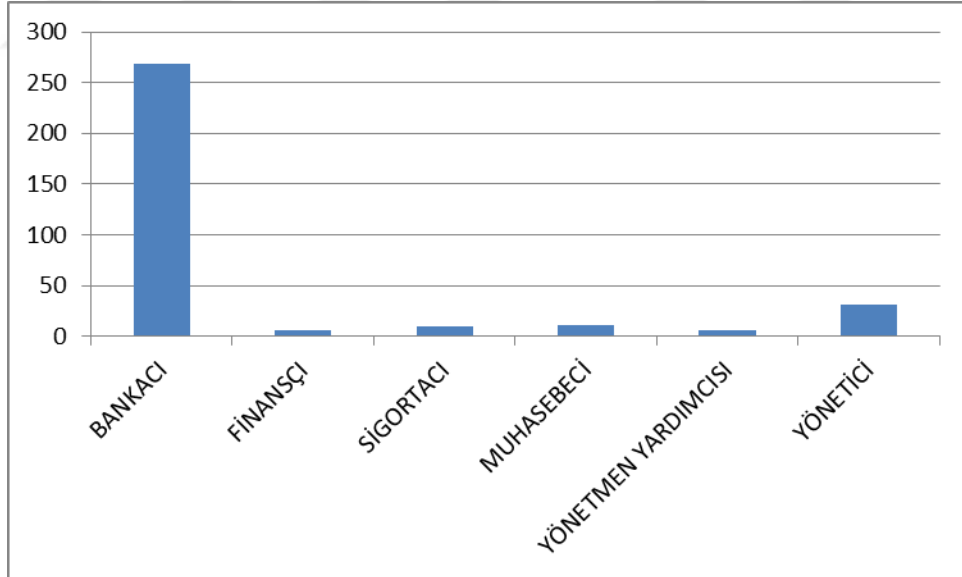
Grafik 4.4'e göre ankete katılan 332 kişinin %65,7'i evlilerden (218), %34,3'ü bekârlardan (118) oluşmaktadır.

Tablo 4.5. Katılımcıların Meslek Ayrımına Göre Dağılımı

Meslek	Frekans	%
Bankacı	268	80,7
Finansçı	6	1,8
Sigortacı	10	3
Muhasebeci	11	3,3
Yönetmen Yardımcısı	6	1,8
Yönetici	31	9,3
Toplam	332	100,0

Tablo 4.5'e göre katılımcıların 268'i bankacı, 6'si finansçı, 10'u sigortacı, 11'i muhasebeci, 6'sı yönetmen yardımcısı ve 31'i yönetici olarak görev yapmaktadırlar.

Grafik 4.5. Katılımcıların Meslek Ayrımına Göre Dağılımı

Grafik 4.5'de katılımcıların büyük bir kısmı %80,7 oranında bankacı unvanlı kişilerden oluşmaktadır. Diğer unvanlar sırasıyla %9,3 oranı ile yönetici, %3,3 oranı

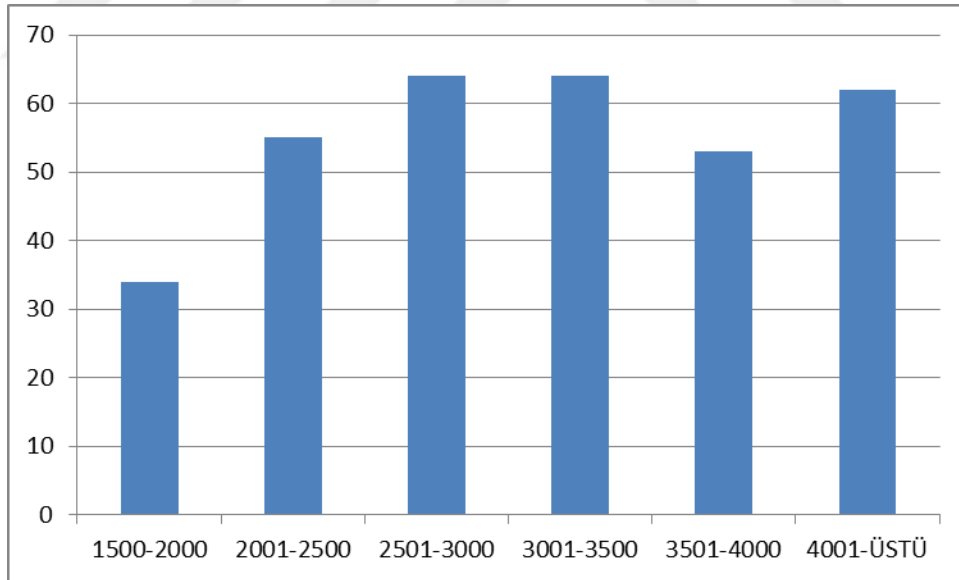
ile muhasebeci, %3 oranı ile sigortacı %1,8 oranı ile yönetmen yardımcısı ve %1,8 oranı ile finansçı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.6. Katılımcıların Aylık Gelir Ayrımına Göre Dağılımı

Aylık Gelir (TL)	Frekans	%
1.500-2.000,00	34	10,2
2.001-2.500,00	55	16,6
2.501-3.000,00	64	19,3
3.001- 3.500,00	64	19,3
3.501-4.000,00	53	16,0
4.001 ve üzeri	62	18,7
Toplam	332	100,0

Aylık gelir için katılımcılardan 34kişi 1500-2000 TL, 55 kişi 2001-2500 TL, 64 kişi 2501-3000 TL, 64 kişi 3001-3500 TL, 53 kişi 3501-4000 TL ve 62 kişi 4000 TL üstü aylık ücret aldıklarını belirttiği tespit edilmiştir.

Grafik 4.6. Katılımcıların Aylık Gelir Ayrımına Göre Dağılımı

Grafik 4.6’da en düşük kazancı 1500–2000 TL (%10,02) arasında geliri olduğunu belirten kişiler olmasına rağmen diğer kazanç gruplarındaki katılımcı sayılarının birbirlerine yakın olduğu (%16-%19,3) tespit edilmiştir. En çok katılımcının yer aldığı grup 2501-3000 TL ve 3001-3500 TL aylık kazancı olan katılımcılardır (%19,3). Bunu sırasıyla 4001 TL üstü (%18,7), 2001-2500 TL

(%16,6) ve 3501-4000 TL (%16) grupları takip etmektedir. Bu gelir grupları 1000 TL’lik farklar şeklinde yeniden gruplanmıştır. Bu yeni gruplamada 2.000-3.000 TL arasında kazancı olanlar %35,9 ve 3.000-4.000 TL arasında kazancı olanların %35,3’lük kısmı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.7. Araştırmaya Katılanların BES ile ilgili durumlarına yönelik bulgular

		F	%			F	%
Bireysel Emeklilik Sistemine (BES) dahil misiniz?	EVET	283	85,2	BES hakkında bilgi düzeyiniz nedir ?	Evet, Bes hakkında her şeyi biliyorum	142	42,8
	HAYIR	49	14,8		Bes hakkında kısmen bilgiye sahibim	190	57,2
	Toplam	332	%100	Toplam	332	%100	
Aylık katkı payı tutarı	100 TL ve altı	72	21,7	BES size ne ifade ediyor?	TASARRUF ARACI	140	42,2
	101 TL -200 TL arası	136	41,0		GELECEĞİN GÜVENCESİ	51	15,4
	201 TL ve 300 TL arası	58	17,5		EMEKLİLİĞE MADDİ AÇIDAN KATKI	80	24,1
	301 TL ve 500 TL arası	14	4,2		KENDİ BAŞIMA TASARRUF YAPAMADIĞIM İÇİN GEREKLİ	41	12,3
	501 TL ve üstü	3	,9		GEREKSİZ	20	6,0
	Toplam	332	%100		Toplam	332	%100

Tablo 4.7 'de katılımcıların BES ile ilgili algılarına yönelik ortaya çıkan sonuçlar şu şekildedir:

- Katılımcıların % 85,2 'i BES 'e dahil, %14,8 'i BES 'e dahil değildir.
- Katılımcıların BES hakkındaki bilgi düzeyi incelendiğinde %42,8 'lik kesimin BES hakkında her şeyi bildiği , % 57,2 'lik kesimin ise kısmen bilgiye sahip olduğu görülmektedir.
- Katılımcıların %42,2 'lik kesimi BES 'i tasarruf aracı olarak tanımlarken, %24,1 'lik kesimi ise emekliliğe maddi açıdan katkı olarak tanımlamaktadır.
- Katılımcıların aylık katkı payı tutarları incelendiğinde %41 'i 101 TL-200 TL aralığında, % 21,7 'si ise 100TL ve altında katkı payı tutarı ödemektedir.

4.2. Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik analizinde Cronbach's Alpha katsayısı, geçerlilik analizinde ise faktör analizi kullanılmış olup sonuçları Tablo 4.8'de verilmiştir.

4.2.1. Faktör Analizi Sonuçları

Tablo 4.8. Faktör Analizi Sonuçları

Faktör Adı	Soru İfadesi	Faktör Ağırlıkları	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Güvenilirlik
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	ADK1-Acentelerinin yaygın ve hizmet çeşidinin fazla olması gerekir.	,816	25,044	,832
	ST6-Yeni yasal düzenleme ile BES'in zorunlu olmasını doğru buluyorum.	,699		
	ADK2-BES satıcısı bankaların yaygın şube ağının bulunması gerekir.	,609		
	ST5-BES'in Ülkemizde yeterince tanıtılmadığını düşünüyorum.	,528		
	ADK3-BES hakkında Telefon bankacılığından da hizmet verilebilmesi	,492		

	gerekir.			
	ST4-BES'e olan güvenilirliğin zamanla artacağını düşünüyorum	,476		
	ST3-BES'i iyi bir yatırım amacı olarak düşünüyorum.	,445		
	ADK4-BES acentesinin veya BES satıcısı bankaların bulunduğu yer benim için önemlidir.	,440		
	ST1-BES'in rahat bir emeklilik geçirmeme yardımcı olacağını düşünüyorum.	,405		
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	RA2-Hayatta başarıyı yakalamak için en önemli koşul risk almaktır	,805	11,961	,852
	RA4-Hayattan alacağım bazı zevkler için güvenliğimden taviz verebilirim	,780		
	RA1-Risk hayata renk katar	,766		
	RA3-Yaşamımda sık sık değişiklik olmasını severim	,761		
	YT2-Gece, uyumadan önce gelecek ile ilgili planlarımı hayal ederim	,700		
	ST2-BES'in yapısal sorunlarının tam olarak çözümediğini düşünüyorum.	,615		
	YT4-Lükse Önem Veririm.	,562		
	YT1-Beş sene sonra şuan ki hayat standartımdan daha iyi bir yerde olacağım.	,502		
	FO5-Bankaya gitmeden de kredi notumu öğrenebilirim.	,413		
Finansal Okuryazarlık	FO3-Virman, Havale, EFT gibi para transfer türleri arasındaki farkı bilirim.	,924	10,985	,912
	FO2-İnternet Bankacılığı kullanmanın ne tür avantajlar sağladığını bilirim.	,908		
	FO1-İnternet Bankacılığı ile ne tür işlemler yapılabileceğini bilirim.	,895		
	FO4-IBAN numarasının ne olduğunu bilirim.	,836		
Müşteri Memnuniyeti	MM3-BES müşteri temsilcim beni tanımalı ve bana özel hizmet sunmalı.	,809	5,129	,748
	MM2-BES satıcısı personel, müşterilere her zaman güler yüzlü ve saygılı olmalıdır.	,770		
	MM4-Rakip firmalar fiyat avantajı sağlasa da mevcut BES firması ile çalışmaya devam ederim.	,602		

	MM5-BES firmasının müşteri ilişkilerine verdiği önem, onlarla yola devam edip etmeyeceğimi belirler.	,547		
	MM1-BES pazarlamacıları Banka veya Acentesinin güvenilirliği çok önemlidir.	,546		
Toplam Varyansı Açıklama Oranı		% 53,120		
Kaiser Meyer Olkin Ölçek Geçerliliği		,817		
Barlett Küresellik Testi Ki Kare		4797,126		
Sd		378		
P Değeri		0,000		
Güvenirlilik Katsayısı		,878		

Güvenirlilik analizi sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0, 878 ve KMO değeri 0,817 olarak belirlenmiştir. Buna göre 0,05 önem düzeyinde, ölçeğe ilişkin tüm değerler dikkate alındığında ölçeğin güvenilir ve geçerlilik düzeyinin yüksek olduğu ve veri setinin analize uygun olduğu anlaşılmaktadır. Farklılık analizlerinde, T- Testi ve Anova Testi kullanılmıştır.

4.3. Fark Analizi Sonuçları

Fark analizleri ile alt boyutlardaki gerek demografik veriler ile gerekse diğer BES ile ilgili durumları arasında fark olup olmadığı incelenmek istenmiştir. Buna göre yapılacak uygun analizin belirlenmesi amacıyla, alt boyutların normal dağılıp dağılmadığı incelenmelidir. Bu sonuca göre yapılacak analizler, parametrik ya da parametrik olmayan testlerin kullanımına işaret edecektir.

Tablo 4.9. Fark Analizi Sonuçları Tablosu

Faktörler		Statistic
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	Skewness	-,792
	Kurtosis	2,002
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	Skewness	-,052
	Kurtosis	-,435
Finansal Okuryazarlık	Skewness	-1,406
	Kurtosis	,356
Müşteri_Memnuniyeti	Skewness	-,811
	Kurtosis	1,209

Veri setinin genel olarak normalliği sağladığını gösteren Skewness ve Kurtosis değerleri Tablo4.9.'da sunulmuştur. Bu sonuçlar veri setinin normal dağılım için Skewness ve Kurtosis değerlerinin George, D. &Mallery, M. (2010) göre +2.0 - 2.0arasında olduğunu göstermektedir.

4.4. T-Testi Sonuçları

Bireysel emeklilik sistemine yönelik algı faktörleri ile cinsiyet, bireysel emeklilik sistemine dahil olma durumu, bireysel emeklilik sistemine katılmak için hangi kurumu tercih ettiği, bireysel emeklilik sistemi hakkındaki bilgi düzeyi arasında farklılıkların olup olmadığını belirlemek amacıyla T-testi yapılmıştır. T-testi tabloları ve sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

4.4.1. Bireysel Emeklilik Sistemine Yönelik Algı Faktörleri

- Cinsiyet :

Tablo 4.10. Cinsiyete Göre T- Testi Tablosu

BES Algı Faktörleri	Cinsiyet	N	Ortalama	SS	t	Sd	p
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	Erkek	162	4,0850	,52927	1,348	330	,179
	Kadın	170	3,9987	,63074			
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	Erkek	162	3,5267	,77620	1,291	330	,197
	Kadın	170	3,4203	,72629			
Finansal Okuryazarlık	Erkek	162	4,7176	,39909	-3,748	298,187	,000
	Kadın	170	4,8632	,29924			
Müşteri Memnuniyeti	Erkek	162	4,3062	,56444	,909	329,985	,364
	Kadın	170	4,2482	,59646			

Tablo 4.10'da T testi sonucu elde edilen P değerleri incelendiğinde alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısı ve müşteri memnuniyeti faktörlerinin P değerleri 0,05 anlamlılık değerinden büyük olduğu için cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermedikleri, finansal okuryazarlık faktörünün P değerlerinin 0,05 anlamlılık değerinden küçük olduğu için cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre **H1** hipotezi, finansal okuryazarlık faktörü açısından kabul, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısı ve müşteri memnuniyeti faktörleri açısından **ret** edilmiştir.

Tablodaki ortalamalar dikkate alındığında kadınların finansal okuryazarlık seviyesinin erkeklerden daha fazla yüksek olduğu ifade edilebilir.

4.4.2. Bes'e Dahiliyet Durumu :

Tablo 4.11. Bireysel Emeklilik Sistemine Dahil Olma Durumuna Göre T- Testi Tablosu

BES Algı Faktörleri	Bireysel Emeklilik Sistemine (BES) dahil misiniz?	N	Ortalama	SS	t	Sd	p
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	EVET	283	4,0852	,59020	3,378	330	,001
	HAYIR	49	3,7846	,47759			
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	EVET	283	3,4782	,75834	,348	330	,728
	HAYIR	49	3,4376	,71951			
Finansal Okuryazarlık	EVET	283	4,8048	,34927	1,392	61,062	,169
	HAYIR	49	4,7194	,40386			
Müşteri Memnuniyeti	EVET	283	4,3018	,58911	1,912	330	,057
	HAYIR	49	4,1306	,51243			

Tablo 4.11’de T testi sonucu elde edilen P değerleri incelendiğinde finansal okuryazarlık, geleceğe yönelik yatırım algısı ve müşteri memnuniyeti faktörlerinin P değerleri 0,05 anlamlılık değerinden büyük olduğu için cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermedikleri, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı faktörünün P değerlerinin 0,05 anlamlılık değerinden küçük olduğu için bireysel emeklilik sistemine dahiliyet durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre **H6** hipotezi, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı faktörü açısından kabul, finansal okuryazarlık, geleceğe yönelik yatırım algısı ve müşteri memnuniyeti faktörleri açısından **ret** edilmiştir.

Tablodaki ortalamalar dikkate alındığında BES 'e katılanların alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı seviyesinin katılmayanlardan daha fazla yüksek olduğu söylenebilir.

4.4.3. BES Hakkındaki Bilgi Düzeyi

Tablo 4.12. BES Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre T- Testi Tablosu

BES Algı Faktörleri	BES hakkında bilgi düzeyi	N	Ortalama	SS	t	Sd	p
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	Evet, BES hakkında her şeyi biliyorum	142	4,1095	,61616	1,860	330	,064
	BES hakkında kısmen bilgiye sahibim	190	3,9895	,55516			
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	Evet, BES hakkında her şeyi biliyorum	142	3,5728	,73896	2,118	330	,035
	BES hakkında kısmen bilgiye sahibim	190	3,3971	,75448			
Finansal Okuryazarlık	Evet, BES hakkında her şeyi biliyorum	142	4,8979	,28114	5,021	329,653	,000
	BES hakkında kısmen bilgiye sahibim	190	4,7132	,38912			
Müşteri Memnuniyeti	Evet, BES hakkında her şeyi biliyorum	142	4,3676	,60852	2,490	330	,013
	BES hakkında kısmen bilgiye sahibim	190	4,2084	,55122			

Tablo 4.12’de T testi sonucu elde edilen P değerleri incelendiğinde finansal okuryazarlık, geleceğe yönelik yatırım algısı ve müşteri memnuniyeti faktörlerinin P

değerleri 0,05 anlamlılık değerinden küçük olduğu için BES hakkındaki bilgi düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdikleri, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı faktörünün P değerlerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olduğu için BES hakkındaki bilgi düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Buna göre **H7** hipotezi, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı faktörü açısından **ret**, finansal okuryazarlık, geleceğe yönelik yatırım algısı ve müşteri memnuniyeti faktörleri açısından **kabul** edilmiştir.

Tablodaki ortalamalar dikkate alındığında BES hakkındaki her şeyi bilenlerin finansal okuryazarlık, geleceğe yönelik yatırım algısı ve müşteri memnuniyeti seviyesinin BES hakkında kısmen bilgiye sahip olanlardan daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.5. Anova Testi Sonuçları

4.5.1. Yaş Gruplarına Göre Anova Tablosu :

Tablo 4.13. Yaş Gruplarına Göre Anova Tablosu

BES Algı Faktörleri	Yaş Grupları	N	Ortalama	SS	F	P	Anlamlı Fark
Müşteri Memnuniyeti	1-) 25-34 ARASI	175	4,2651	,61783	,132	,941	
	2-) 35-44 ARASI	124	4,3000	,55904			
	3-) 45-55 ARASI	27	4,2593	,41811			
	4-) 56 VE ÜSTÜ	6	4,2000	,65727			
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	1-) 25-34 ARASI	175	4,0051	,61297	,824	,481	
	2-) 35-44 ARASI	124	4,0780	,58417			
	3-) 45-55 ARASI	27	4,0412	,40667			
	4-) 56 VE ÜSTÜ	6	4,3148	,30157			
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	1-) 25-34 ARASI	175	3,5117	,75037	,455	,714	
	2-) 35-44 ARASI	124	3,4462	,80735			
	3-) 45-55 ARASI	27	3,3663	,55368			
	4-) 56 VE ÜSTÜ	6	3,3333	,19876			
Finansal Okuryazarlık	1-) 25-34 ARASI	175	4,8614	,30040	14,359	,000	1-2, 1-4, 2-4, 3-4,
	2-) 35-44 ARASI	124	4,7198	,39379			
	3-) 45-55 ARASI	27	4,8426	,32632			
	4-) 56 VE ÜSTÜ	6	4,0417	,10206			

Yaş gruplarına göre yapılan Anova analizi sonucu geleceğe yönelik yatırım algısı, müşteri memnuniyeti ve alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı faktörlerinde farklılık görülmemiş, finansal okuryazarlık faktöründe farklılık belirlenmiştir. Katılımcıların yaş gruplarına göre gruplar arası farklılıklarının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla LSD testi yapılmış ve bulgular Tablo 4.13’de verilmiştir.

Tablo 4.13 incelendiğinde 25-34, 35-44 ve 45-55, 56 ve üstü yaş gruplarının diğerlerinden farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre **H2** hipotezi, finansal okuryazarlık faktörü açısından **kabul** edilmiş, geleceğe yönelik yatırım algısı, müşteri memnuniyeti ve alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı faktörleri açısından **ret** edilmiştir.

Grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak bireylerin yaşları azaldıkça finansal okuryazarlık seviyenin arttığı ifade edilebilir.

4.5.2. Öğrenim Seviyelerine Göre Anova Tablosu

Tablo 4.14. Öğrenim Seviyelerine Göre Anova Tablosu

BES Algı Faktörleri	Eğitim Seviyeleri	N	Ortalama	SS	F	P	Anlamlı Fark
Müşteri Memnuniyeti	1-) Lise	9	4,3778	,65912	1,077	,359	
	2-) Ön Lisans	50	4,1440	,60480			
	3-) Lisans	238	4,2975	,55385			
	4-) Yüksek Lisans	35	4,2971	,69684			
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	1-) Lise	9	4,0617	,53895	,956	,414	
	2-) Ön Lisans	50	3,9333	,61271			
	3-) Lisans	238	4,0472	,57974			
	4-) Yüksek Lisans	35	4,1460	,58409			
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	1-) Lise	9	3,3704	,49690	4,242	,006	2-4, 3-4,
	2-) Ön Lisans	50	3,2311	,88144			
	3-) Lisans	238	3,4771	,73870			
	4-) Yüksek Lisans	35	3,8095	,56178			
Finansal Okuryazarlık	1-) Lise	9	4,5556	,52705	1,992	,115	
	2-) Ön Lisans	50	4,7500	,37457			
	3-) Lisans	238	4,8151	,34058			
	4-) Yüksek Lisans	35	4,7571	,39054			

Eğitim seviyelerine göre yapılan Anova analizi sonucu finansal okuryazarlık, müşteri memnuniyeti ve alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı faktörlerinde farklılık görülmemiş, geleceğe yönelik yatırım algısı faktöründe farklılık belirlenmiştir. Katılımcıların eğitim seviyelerine göre gruplar arası farklılıklarının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla LSD testi yapılmış ve bulgular Tablo 4.14’de verilmiştir.

Tablo 4.14 incelendiğinde ön lisans, lisans ve yüksek lisans eğitim seviyelerinin diğerlerinden farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre **H3** hipotezi, geleceğe yönelik yatırım algısı faktörü açısından **kabul** edilmiş, finansal okuryazarlık, müşteri memnuniyeti ve alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı faktörleri açısından **ret** edilmiştir.

Grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak bireylerin eğitim seviyeleri arttıka geleceğe yönelik yatırım algısı seviyenin arttığı söylenebilir.

4.5.3. Mesleğe Göre Anova Tablosu

Tablo 4.15. Mesleğe Göre Anova Tablosu

BES Algı Faktörleri	Meslekler	N	Ortalama	SS	F	P	Anlamlı Fark
Müşteri Memnuniyeti	1-) Bankacı	268	4,2701	,59145	2,329	,042	2-3,
	2-) Finansçı	6	3,9667	,26583			
	3-)Sigortacı	10	4,5000	,28674			
	4-)Muhasebeci	11	3,8727	,72814			
	5-)Yönetmen Yardımcısı	6	4,5333	,54650			
	6-) Yönetici	31	4,4129	,46743			
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	1-) Bankacı	268	4,0120	,57626	4,833	,000	1-3, 1-6,
	2-) Finansçı	6	3,8148	,37625			
	3-)Sigortacı	10	4,4889	,40640			
	4-)Muhasebeci	11	3,5556	,94412			
	5-)Yönetmen Yardımcısı	6	4,2963	,34187			
	6-) Yönetici	31	4,3118	,40002			
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	1-) Bankacı	268	3,4556	,75077	2,503	,030	1-2, 2-3, 2-6,
	2-) Finansçı	6	2,9259	,31164			
	3-)Sigortacı	10	3,5111	,33210			
	4-)Muhasebeci	11	3,1010	,87129			
	5-)Yönetmen Yardımcısı	6	3,7778	,78253			
	6-) Yönetici	31	3,7814	,76470			
Finansal Okuryazarlık	1-) Bankacı	268	4,8088	,34761	3,029	,011	1-3, 3-4, 3-6,
	2-) Finansçı	6	4,8333	,40825			
	3-)Sigortacı	10	5,0000	0,00000			
	4-)Muhasebeci	11	4,5000	,38730			
	5-)Yönetmen Yardımcısı	6	4,5833	,49160			
	6-) Yönetici	31	4,7177	,40178			

Mesleğe göre yapılan Anova analizi sonucu finansal okuryazarlık, müşteri memnuniyeti, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısı faktörlerinde farklılık belirlenmiştir. Katılımcıların mesleğine göre gruplar arası farklılıklarının hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla LSD testi yapılmış ve bulgular Tablo 4.15’de verilmiştir.

Tablo 4.15 incelendiğinde sigortacıların diğerlerinden farklılık gösterdiği ifade edilebilir.

Buna göre **H4** hipotezi, finansal okuryazarlık, müşteri memnuniyeti ve alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısı faktörleri açısından **kabul** edilmiş, Grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak sigortacıların ve yöneticilerin finansal okuryazarlık, müşteri memnuniyeti ve alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısının daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.5.4. Gelire Göre Anova Tablosu

Tablo 4.16. Gelire Göre Anova Tablosu

BES Algı Faktörleri	Gelir Düzeyleri	N	Ortalama	SS	F	P	Anlamlı Fark
Müşteri Memnuniyeti	1-) 1.500,00 TL-2.000,00 TL	34	4,1529	,64208	1,575	,167	
	2-) 2.001,00 TL-2.500,00 TL	55	4,1964	,62360			
	3-) 2.501,00 TL-3.000,00 TL	64	4,2156	,58587			
	4-) 3.001,00 TL-3.500,00 TL	64	4,3656	,56293			
	5-)3.501,00 TL-4.000,00 TL	53	4,2566	,57295			
	6-) 4.001,00 TL ve üzeri	62	4,4032	,50893			
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	1-) 1.500,00 TL-2.000,00 TL	34	3,9379	,58360	2,969	,012	2-4
	2-) 2.001,00 TL-2.500,00 TL	55	3,8465	,72404			
	3-) 2.501,00 TL-3.000,00 TL	64	4,0608	,52113			
	4-) 3.001,00 TL-3.500,00 TL	64	4,2188	,62884			
	5-)3.501,00 TL-4.000,00 TL	53	3,9895	,53654			
	6-) 4.001,00 TL ve üzeri	62	4,1093	,43407			
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	1-) 1.500,00 TL-2.000,00 TL	34	3,2843	,71914	9,763	,000	1-3, 1-6, 2-3, 2-4, 2-6, 3-4, 3-5, 3-6, 4-5, 5-6
	2-) 2.001,00 TL-2.500,00 TL	55	3,1111	,58287			
	3-) 2.501,00 TL-3.000,00 TL	64	3,8941	,71802			
	4-) 3.001,00 TL-3.500,00 TL	64	3,5156	,83039			
	5-)3.501,00 TL-4.000,00 TL	53	3,2306	,70470			
	6-) 4.001,00 TL ve üzeri	62	3,6219	,64740			
	1-) 1.500,00 TL-2.000,00 TL	34	4,8088	,35918	3,552	,004	2-4, 2-5, 3-4,

Finansal Okuryazarlık	2-) 2.001,00 TL-2.500,00 TL	55	4,9000	,24343			
	3-) 2.501,00 TL-3.000,00 TL	64	4,8828	,27447			
	4-) 3.001,00 TL-3.500,00 TL	64	4,7070	,38974			
	5-)3.501,00 TL-4.000,00 TL	53	4,6934	,44028			
	6-) 4.001,00 TL ve üzeri	62	4,7661	,37293			

Gelire göre yapılan Anova analizi sonucu müşteri memnuniyeti faktöründe farklılık görülmemiş, finansal okuryazarlık, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısı faktörlerinde farklılık belirlenmiştir. Katılımcıların gelir seviyelerine göre gruplar arası farklılıklarının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla LSD testi yapılmış ve bulgular Tablo 4.16 'da verilmiştir.

Tablo 4.16 incelendiğinde ön lisans, lisans ve yüksek lisans eğitim seviyelerinin diğerlerinden farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre **H5** hipotezi, finansal okuryazarlık, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısı faktörleri açısından **kabul** edilmiş, müşteri memnuniyeti faktörü açısından **ret** edilmiştir.

Grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak bireylerin gelir seviyeleri arttıkça geleceğe yönelik yatırım algısı, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı seviyenin arttığı söylenebilirken, eğitim seviyesi arttıkça finansal okuryazarlık seviyesinin azaldığı ifade edilebilir.

4.5.5. Aylık Katkı Payı Tutarına Göre Anova Tablosu

Tablo 4.17. Aylık Katkı Payı Tutarına Göre Anova Tablosu

BES Algı Faktörleri	Katkı payı tutarı	N	Ortalama	SS	F	P	Anlamlı Fark
Müşteri Memnuniyeti	1-) 100 TL ve altı	72	4,1167	,72520	2,964	,020	1-3
	2-) 101 TL -200 TL arası	136	4,3235	,50306			
	3-)201 TL ve 300 TL arası	58	4,4414	,59561			
	4-)301 TL ve 500 TL arası	14	4,4571	,39558			
	5-)501 TL ve üstü	3	4,3333	,23094			
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	1-) 100 TL ve altı	72	3,8765	,63420	4,097	,003	1-2, 1-3,1-4,1-5,
	2-) 101 TL -200 TL arası	136	4,1413	,55390			
	3-)201 TL ve 300 TL arası	58	4,1341	,58712			
	4-)301 TL ve 500 TL arası	14	4,2698	,45857			
	5-)501 TL ve üstü	3	4,7407	,44905			
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	1-) 100 TL ve altı	72	3,2052	,73293	4,775	,001	1-2, 1-3,
	2-) 101 TL -200 TL arası	136	3,5033	,70739			
	3-)201 TL ve 300 TL arası	58	3,7510	,82187			
	4-)301 TL ve 500 TL arası	14	3,4127	,65143			
	5-)501 TL ve üstü	3	3,9259	1,00820			
Finansal Okuryazarlık	1-) 100 TL ve altı	72	4,8681	,29062	1,689	,153	,
	2-) 101 TL -200 TL arası	136	4,7537	,39439			
	3-)201 TL ve 300 TL arası	58	4,8233	,30711			
	4-)301 TL ve 500 TL arası	14	4,8571	,30562			
	5-)501 TL ve üstü	3	5,0000	0,00000			

Katkı payı tutarına göre yapılan Anova analizi sonucu finansal okuryazarlık faktöründe farklılık görülmemiş, müşteri memnuniyeti, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısı faktörlerinde farklılık belirlenmiştir. Katılımcıların ödedikleri katkı payına göre gruplar arası

farklılıklarının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla LSD testi yapılmış ve bulgular Tablo 4.17’de verilmiştir.

Buna göre **H8** hipotezi, müşteri memnuniyeti, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısı faktörleri açısından **kabul** edilmiş, finansal okuryazarlık faktörü açısından **ret** edilmiştir.

Grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak bireylerin ödedikleri katkı payı seviyesi arttıkça müşteri memnuniyeti, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısı seviyenin arttığı söylenebilir.

4.5.6. Katılımcıların BES 'i Anlamlandırmalarına Göre Anova Tablosu

Tablo 4.18. Katılımcıların BES 'i Anlamlandırdıklarına Göre Anova Tablosu

BES Algı Faktörleri	BES İfadeleri	N	Ortalama	SS	F	P	Anlamlı Fark
Müşteri Memnuniyeti	1-) TASARRUF ARACI	140	4,3300	,56207	2,009	,093	
	2-) GELECEĞİN GÜVENCESİ	51	4,3059	,65648			
	3-) MADDİ AÇIDAN KATKI	80	4,2275	,55369			
	4-) KENDİ BAŞIMA TASARRUF YAPAMADIĞIM İÇİN GEREKLİ	41	4,3073	,57636			
	5-) GEREKSİZ	20	3,9600	,56419			
Alternatif Dağıtım Kanalı ve Satın Alma Davranışı	1-) TASARRUF ARACI	140	4,1302	,56151	8,793	,000	1-5, 2-5, 3-5, 4-5
	2-) GELECEĞİN GÜVENCESİ	51	4,0153	,59005			
	3-) MADDİ AÇIDAN KATKI	80	4,1014	,58746			
	4-) KENDİ BAŞIMA TASARRUF YAPAMADIĞIM İÇİN GEREKLİ	41	3,9837	,32065			
	5-) GEREKSİZ	20	3,3556	,70236			
Geleceğe Yönelik Yatırım Algısı	1-) TASARRUF ARACI	140	3,5286	,80828	3,513	,008	2-5,
	2-) GELECEĞİN GÜVENCESİ	51	3,6558	,65969			
	3-) MADDİ AÇIDAN KATKI	80	3,3306	,74546			
	4-) KENDİ BAŞIMA TASARRUF YAPAMADIĞIM İÇİN GEREKLİ	41	3,5393	,55864			
	5-) GEREKSİZ	20	3,0389	,74079			
Finansal Okuryazarlık	1-) TASARRUF ARACI	140	4,8268	,34178	2,204	,068	
	2-) GELECEĞİN GÜVENCESİ	51	4,8578	,29688			
	3-) MADDİ AÇIDAN KATKI	80	4,7031	,41356			
	4-) KENDİ BAŞIMA TASARRUF YAPAMADIĞIM İÇİN GEREKLİ	41	4,7500	,37500			
	5-) GEREKSİZ	20	4,8250	,29357			

Katılımcıların BES 'i nasıl anlamlandırdıklarına göre yapılan Anova analizi sonucu finansal okuryazarlık ve müşteri memnuniyeti faktörlerinde farklılık görülmemiş, geleceğe yönelik yatırım algısı, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı faktörlerinde farklılık belirlenmiştir. Katılımcıların BES 'i nasıl anlamlandırdıklarına göre gruplar arası farklılıklarının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla LSD testi yapılmış ve bulgular Tablo 4.18 'de verilmiştir.

Tablo 4.18 incelendiğinde BES 'i geleceğin güvencesi olarak görenlerle, gereksiz olarak görenlere göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre **H9** hipotezi, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı ve geleceğe yönelik yatırım algısı faktörleri açısından **kabul** edilmiş, finansal okuryazarlık, müşteri memnuniyeti, faktörleri açısından **ret** edilmiştir.

Grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak BES'i geleceğin güvencesi olarak görenlerin, gereksiz olarak görenlere göre alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı ve geleceğe yönelik yatırım algısı seviyesinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak araştırma hipotezlerinin analiz sonuçlarını içeren özet sunum Tablo 4.19'daki gibidir;

Tablo 4.19. Araştırma Hipotezlerine İlişkin Özet Sunum

Hipotezler	Sonuç
H1: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler cinsiyete göre farklıdır.	Kısmen Kabul
H2: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler yaş guruplarına göre farklıdır.	Kısmen Kabul
H3: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler eğitim seviyelerine göre farklıdır.	Kısmen Kabul
H4: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler mesleğe göre farklıdır.	Tamamen Kabul
H5: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler gelirlerine göre farklıdır.	Kısmen Kabul
H6: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler bireysel emeklilik sistemine dahil olma durumlarına göre farklıdır.	Kısmen Kabul
H7: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler bireysel emeklilik sistemi hakkındaki bilgi düzeyine göre farklıdır.	Kısmen Kabul
H8: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler aylık katkı payı tutarına göre farklıdır.	Kısmen Kabul
H9: Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine yönelik algılarını etkileyen faktörler bireysel emeklilik sistemini nasıl anlamlandırdıklarına göre farklıdır.	Kısmen Kabul

SONUÇ

Bireysel emeklilik sistemiyle katılımcılar ikinci bir emeklilik geliri sağlamak suretiyle ileriye dönük yatırımlar yapmakta ve böylelikle ekonomik bağımsızlıklarını elde edebilmektedirler. İnsanlar çalışma yaşamına son verdikten sonra gelirlerindeki düşüşü önleyebilmekte ve bu sistem sayesinde kazançlarını da muhafaza edebilmektedirler. Önceki dönemlerde ülkemizde sigorta sektöründe meydana gelen olumsuz deneyimlerin ardından vatandaşlar, Bireysel Emeklilik Sistemine güvenememekte ve dolayısıyla da sisteme dahil olmayı istememektedirler. Fakat katılımcılara sistemin kendilerine sunduğu avantajlar ayrıntılı bir şekilde anlatılırsa, insanların sisteme olan güveni artarak ülkemizde Bireysel Emeklilik Sistemine olan katılım büyük ölçüde artacaktır.

Devletin insanlara BES konusunda güvence verebilmesi, insanların gözünde sistemi daha güvenilir ve cazip hale getirecektir. Belki de bu güvence sisteme katılımı artırabilecek unsurların en önemlisi haline gelecektir. BES 'e devlet katkısının çoğaldığı günümüzde, bireylerin nazarında kamunun bu sisteme garanti sağladığı bir yargı meydana gelmiştir. Belki de bu hal biraz hatalı düşünülmektedir, esasen Kamunun BES 'e verdiği garanti değeri bireyin katılım miktarına istinaden verilen teminattır. Belirlenen vade içinde sisteme dahil olmaya devam edildiği durumda Kamu, katılımcının yatırım argümanlarından sağladığı geliri ve kendisinin verdiği katkı miktarını katılımcıya ödemeye garanti etmektedir.

Yıllardır dünyanın birçok değişik yerinde kullanılmakta olan Bireysel Emeklilik Sistemi ülkemizde de yenilenen yasalarla uygulamaya geçirilmiştir. Konuyla alakalı yapılan çalışmaların sınırlı olmasının en önemli sebeplerinin başında bunu gösterebiliriz. Bu çalışmayla birlikte Bireysel Emeklilik Sisteminin içinde bulunan banka personelinin BES 'e bakış açıları incelenmeye çalışılmıştır.

Banka personeli olarak anketi yanıtlayanların yaşlarına istinaden hayat stillerinin, risk üstlenme kapasitelerinin, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma anlayışının benzediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$). Böylelikle BES hakkındaki algının yaş ile ilişkilendirilebilecek bölümünün finansal okuryazarlıkla izah edilebileceği görülmüştür. Finansal okuryazarlık alt boyutunda yaşa göre bir farklılığın bulunması daha yaşlı personellerin yeni ekonomiye has dile, değişikliklere gençlere nazaran

daha az hakim olduklarını göstermektedir. Çünkü bu husustaki soru yanıtlarının eğilimi göz önüne alındığında, yaşlanmayla soru yanıtlarının ortalamalarının azaldığı görülmüştür.

Anket neticesi cinsiyet unsuruna istinaden değerlendirildiğindeyse, kadınların finansal okuryazarlık alt ölçeğinde daha üst ortalama puana sahip oldukları tespit edilmiştir.

Grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak bireylerin eğitim seviyeleri arttıkça geleceğe yönelik yatırım algısı seviyenin arttığı söylenebilir. Mali Terimleri yorumlama alt ölçeğinde öğrenim seviyesi arttıkça alt ölçek ortalama rakamlarının da yükseldiği tespit edilmiştir. Şöyle ki banka personellerinin eğitim seviyelerinin yükselmesiyle mali yönden kabiliyetlerinin de yükseldiğini anlamak hatalı olmaz. Aynı şekilde risk alma alt ölçeğinde de master derecesinde öğrenim görenlerin daha üst ortalama nota sahip olması bu konuda daha cesur hareket ettikleri veya özgüvenleri daha yüksek olarak anlaşılabilir.

Banka personellerinin unvanlarına istinaden yapılan tahlildeyse tüm alt ölçeklerde farklılıklar görülmektedir. Bankacı, sigortacı ve yöneticilerin yaşam tarzı idrakleri üst seviyedeysen finansçı, muhasebeci, yönetmen yardımcısı çalışanların hayat tarzı idrakleri daha düşük puana sahip olduğu anlaşılmıştır. Bu Farkın nedeni elde edilen aylık kazanç miktarı veya unvan farkından meydana geldiği sanılsa dahi araştırmada anılan husus incelenmemiştir. Başka incelemeler için Hayat Stili alt ölçeğinde konu edilen farklılıkların araştırılabilecek farklı bir inceleme konusu olduğu sanılmaktadır. Mali okuryazarlık konusundaysa en az ortalama skora yönetmen yardımcısı sahiptir. Anılan alt ölçekte en üst ortalama skoru elinde bulunduran sigortacı ve yöneticilerin, yaş aralıkları göz önüne alındığında, daha genç personeller oldukları anlaşılmaktadır. Aynı biçimde risk alma alt ölçeğinde görülen sigortacıların üst bir ortalama puana sahip olmaları, ancak, finansçıların ve muhasebecilerin daha az ortalama skoru elinde bulundurması mesleki bir hal olarak anlaşılmaktadır. Sair alt ölçekler de analiz edildiğinde sigortacı unvanlı personellerin öteki unvanlara istinaden daha üst seviyede bir skora sahip bulunması bu bireylerin hem bankacılık faaliyetlerine hem müşteri ile yakın ilişki içinde bulduklarına hem de satış riskine hâkim olduklarını gösterme ihtimali vardır. Ayrıca bankacı,

finansçı ve muhasebecilerin satın alma ve risk alma alt ölçeğindeki az ortalama skorlarının, yakın tarihte bankacılık sektöründeki meydana gelen problemlerden kaynaklanarak nema, haciz, fesih vb. neticelerin daha çok bu unvanlara sahip bireylerce araştırılması neticesinde meydana gelen olumsuzluk olarak görülmektedir.

Aylık kazanç kategorilerine istinaden yapılan analizde alt ölçeklerin farklılığı unvan kategorisindeki neticelerle benzerlik göstermektedir. Şu şekilde, Grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak bireylerin gelir seviyeleri arttıkça geleceğe yönelik yatırım algısı, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı seviyenin arttığı söylenebilirken, eğitim seviyesi arttıkça finansal okuryazarlık seviyesinin azaldığı izlenmiştir. Burada da var olan bankacılık dalında bilgili olma ve sahip olunan unvan gereği alt ölçeklerde karşılaşılan farklılığın olduğu anlaşılmaktadır.

BES hususunda banka personellerinin malumata sahip olup olmadığı sorulmuştur. BES hakkındaki her şeyi bilenlerin finansal okuryazarlık, geleceğe yönelik yatırım algısı ve müşteri memnuniyeti seviyesinin BES hakkında kısmen bilgiye sahip olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu neticeden hareketle BES hakkında bilgisi olan çalışanların daha üst mali okuryazarlığa sahip olduğu, satın alma noktasında ve alternatif kaynakları bulma konusunda daha açık oldukları anlaşılmaktadır.

BES hakkında bilgisi olan katılımcıların sisteme ayırdıkları aylık miktarın sorulduğu anket sorusunda, yaşam tarzı, satın alma, alternatif dağıtım kanalı ve müşteri memnuniyeti alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar hesaplanmıştır. Bu kişilerin BES 'e katıldıkları göz önüne alınırsa, yaşam tarzı alt boyutunun ortalama puanı sisteme ayrılan miktarı arttıkça artmaktadır yorumu yapılabilmektedir. Dolayısıyla ödenen meblağ arttıkça aktif çalışma hayatından sonra katılımcıların yaşam tarzı beklentileri de artmaktadır denilebilmektedir. Grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak bireylerin ödedikleri katkı payı seviyesi arttıkça, müşteri memnuniyeti, alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı, geleceğe yönelik yatırım algısı seviyenin arttığı söylenebilir. Böylece eğer bir kişinin BES sistemine dâhil olursa beklentilerinin ya da algılarının yüksek olacağı yorumu bu sonuçlardan anlaşılmaktadır.

Anketi cevaplayanlara BES hakkındaki bilgi düzeyleri sorulduğunda, BES hakkındaki her şeyi bilenlerin finansal okuryazarlık, geleceğe yönelik yatırım algısı ve müşteri memnuniyeti seviyesinin BES hakkında kısmen bilgiye sahip olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bundan yola çıkarak, grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak internetten bilgi edinenlerin, sigorta şirketi ve banka şubelerinden bilgi edinenlere göre alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı seviyesinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Broşür ve arkadaş/akraba menşinden BES konusunda malumat edinenlerinse mali okuryazarlık alt ölçeği vasati skorunun üst seviyede bulunduğu görülmüştür. Anlaşıldığı üzere, ankete katılanların broşürdeki kısa bilgiler veya arkadaş/akrabadan edindikleri duyumlardan aldıkları malumatlardan şahısları adına çıkarsamada bulunabildikleri görülmüştür. Banka şubelerinden malumat edinenlerinse satın alma tutumlarının daha üst seviyede olduğu görülmüştür. Bankaya şahsen müracaat ederek, bir iş hususunda malumat istemek veya tesadüfi olarak diğer bankacılık hizmetleri esnasında BES hususunda malumat edinmek, ankete cevap veren bireylerin de banka çalışanı olduğu değerlendirildiğinde, sektöre tamamen hakim olduklarını göstermektedir.

Anketi cevaplayanlara BES size ne ifade ediyor sorusu yöneltilmiştir. Grupların ortalamaları incelendiğinde genel olarak geleceğin güvencesi olarak görenlerin, gereksiz olarak görenlere göre alternatif dağıtım kanalı ve satın alma davranışı ve geleceğe yönelik yatırım algısı seviyesinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Hipotezler açısından sonuçlara bakıldığında ise, H4 hipotezi tamamen kabul edilmiş, diğer hipotezleri ise kısmen kabul edilmiştir.

Çalışmanın tamamı değerlendirildiğinde, banka personellerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin en üst seviyede bulunduğu görülmektedir. Pek çok soru formunda yöneltilen ifadelerin yanıtında finansal okuryazarlık alt ölçeği ortalama skorları öteki alt ölçeklerin ortalama skorlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Aynı biçimde BES hususundaki malumatın edinildiği, BES 'e üye olunacak kurum olarak bankaların daha güvenliği olduğu anketi yanıtlayanlarca dile getirilmiştir. Doğal olarak ankete cevap verenlerin banka şubelerinde çalışan bireyler olması hasebiyle bu yönde bir netice çıkabileceği göz ardı edilmemelidir. Araştırmada

kullanılan sualler ve ankete katılanların verdikleri yanıtlar bütün olarak incelendiğinde, bundan sonra yapılabilecek pek çok araştırmanın yapılabilmesine liderlik yapacak vasıftadır. Şöyle ki, yapılan araştırma benzer nitelikte, hizmet sektör, üretim sektörü vb. sahalarda gerçekleştirilebileceği, sosyal açıdan geleceğe yatırım yapmanın dinamikleri hususunda araştırmadaki anket ifadeleri memba oluşturabilecek özelliindedir.

BES 'e katılan bireylerin yöntem hususunda malumatı bulunan, finansal okuryazarlık tutumlarının ve hayat tarzı umutlarının üst düzeyde bulunduğu genel olarak anlaşılmaktadır. Öyleyse; BES hususundaki detaylı malumatın artması faydalarının finansal okuryazarlığı bulunmayan bireylerce de daha kolay anlayacakları bir şekilde izah edilmesinin gerekli olduğu araştırmanın neticesinde ortaya çıkmıştır. Hülasa BES konusunda daha fazla bireyin malumatının bulunması, bu bilgilerin sağlıklı olması daha fazla bireyin BES 'e üye olmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, İ.,& Kitapçı, İ. (2008). Sosyal güvenliğin demografik boyutu: Türkiye'deki emeklilik sistemindeki değişim. *Maliye Dergisi*, 154, 75-91.
- Ak, E. (2003). Dünyada ve Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemleri. *Tekstil İşveren Dergisi*, 283.
- Ak, M. Z. (2006). Şükrü Cicioğlu, sosyal güvenlik sisteminin yeniden yapılandırılması gereği ve reform paketi. *Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi*, 2-18.
- Akgeyik, T. (2010). İnsan kaynakları yönetimi boyutuyla kurumsal sosyal sorumluluk. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 65-106.
- Akyıldız, H. (1999). Dünyada sosyal güvenlik reform alternatif reform arayışları. *DEÜ Dergisi*, 134(2), 197-214.
- Alper, Y (1999). Yeni bir yüzyıla girerken yeniden yapılanmanın eşiğindeki sosyal güvenlik. *Çimento İşveren Dergisi*, (2), 80-92.
- Alper, Y. (2012). Sosyal güvenlik reformu ve finansmanla ilgili beklentiler. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 1-47.
- Altıntaş, K. M. (2007). Türk özel emeklilik şirketlerinin kısa vadeli yatırım riskliliği: Riske maruz değer (var) uygulaması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 165-192.
- Apan, A. (2006). Türkiye'de ve Almanya'da sosyal güvenlik sistemleri reformlar. *Harp-İş Dergisi*, 21-35.
- Ayaydın, Hasan (2013), Türkiye'deki Emeklilik Yatırım Fonlarının Performanslarının Analizi, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 22, Sayı 2, Sayfa 59-80.
- Aydın, Aslı Elif ve Selçuk, Elif Akben(2017), Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemine Katılım Kararını Etkileyen Faktörler, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, Cilt: 54 Sayı: 632, ss.27-37.

- Ayhan, A. (2012). Sosyal güvenlik kavramı ve sosyal güvenlik ilkeleri. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, (1), 68-77.
- Ayvalı A., (2014), Bireysel Yatırımcı Profili ve Yatırımcı Tercihleri Üzerine Bir Araştırma: Bartın İli Örneği, Bartın Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
- Bayraktutan, Ş.,& Şahin, M. (2007). Bireysel emeklilik sektörünün gelişimi ve bilgi bilişim teknolojilerinin kullanımı. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 2(2), 96-109.
- Bernasek, A. ve Shwiff, S. (2001) “Gender, Risk and Retirement”, *Journal of Economic Issues*, 35 (2), 345-356.
- Bireysel emeklilik sigortası (2008). 17 Mart 2015 tarihinde www.megep.meb.gov.tr/mtesayfasından erişilmiştir.
- Bireysel emeklilik sistemi hakkında tanıtıcı bilgiler (2007). 15 Mart 2015 tarihinde <http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=286> sayfasından erişilmiştir.
- Bozkuş, A. (2009). *Genel esaslarıyla Türk Hukuku'nda vakıf müessesesi ve sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları*. Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Bozkuş, S.Cihan ve Adem, Y.Elveren, (2008), Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sistemi’ndeki Cinsiyet Farklılıklarının Analizi, Ekonomik Yaklaşım, Cilt : 19, Sayı : 69, ss. 89-106.
- Buzlupınar, E. (1996). *Emeklilik fonları, sermaye piyasasına kaynak aktarımı*.Ankara.
- Bülbül S.E., (2001), Çözümsel İstatistik, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Cebeci, İ. Çabuk Z., (2016), Tüketicilerin Banka Tercihini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Giresun’da Bir Araştırma, Finansal araştırmalar ve çalışmalar dergisi, Cilt 8. Sayı 4.
- Clark, R. L. ve Pitts, M. M. (1999) “Faculty Choice of a Pension Plan: Defined Benefit Versus Defined Contribution”, *Industrial Relations*,38 (1), 18-45.

- Çolak, M. (2012). Ulusal ve uluslararası düzeyde bireysel emeklilik sistemlerinde vergileme anlayışı ve öneriler. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 3(1), 61-84.
- Çömlekçi, İstemi ve Oğuzhan, Gökmen, (2017). Bireysel Emeklilik Sistemine Katılmada Etkili Olan Faktörler: TR42 Bölgesinde Bir Araştırma, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10 Sayı: 49, ss.579-588.
- Dağlı, Hüseyin, Bank, Semra ve Bünyamin, Er (2008), Türkiye'deki Bireysel Emeklilik Yatırım Fonlarının Performans Değerlendirmesi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı:40, Ekim 2008, ss.84-95.
- Demir, M. (2015). Mevsimlik tarım işçilerinin sosyal güvenlik haklarına ilişkin değerlendirmeler ve öneriler. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, (1), 33-45.
- Derelioğlu, D. (2001). *Özel emeklilik fonu uygulamaları: Dünya'da özel emeklilik fonu uygulamaları ve Türkiye için öneriler*. Ankara: TÜGİAD.
- Doğan, Mesut (2016), Davranışsal Finans Eğilimleri ile Bireysel Emeklilik Fon Tercihleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi: Türkiye'deki Banka Çalışanları Üzerine Bir Uygulama, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, (12), ICAFR 16 Özel Sayısı, ss. 339-357.
- Ege, İlhan, Topaloğlu, Emre Esat ve Coşkun, Dilek (2011), Türkiye'deki Emeklilik Yatırım Fonlarının Yatırım Performanslarının Analizi, *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, No 1, ss.79-8979-89.
- Egeli, H.,& Özen, A. (2009). Türkiye'de sosyal güvenlik sisteminin yeniden yapılandırılmasına yönelik reform sürecinin değerlendirilmesi, *Mevzuat Dergisi*, 142, 37-52.
- Emeklilik Gözetim Merkezi A.Ş (2015). 12 Mart 2015 tarihinde <http://www.egm.org.tr/?sid=13> sayfasından erişilmiştir.
- Emeklilik Gözetim Merkezi Tarafından Yapılan Günlük Gözetim ve Denetim (2008). 8 Mart 2015 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/01/20080112-1.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Ergenekon, Ç. (2000). Sosyal güvenlik fonları ve sermaye piyasaları. *İktisat Dergisi*, (2), 138-151.

- Ergenekon, Ç. (2001). *Emekliliğin finansmanı*. İstanbul: Emin.
- Evcil, C. (1997). *Türk sosyal güvenlik sisteminin sorunları ve bu sorunlara çözüm önerileri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Fırat, Z. (2003). Yeni bir meslek: bireysel emeklilik araçları, iş-güç. *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.)* Boston: Pearson
- Gerçek, A. Yeni besin getirdikleri, (2014). 5 Mart 2015 tarihinde <http://www.bursa-smmmo.org.tr/yazarlar/makaleler/143AG.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Gerrans, P. ve Clark- Murhpy, M. (2004) "Gender Differences In Retirement Savings Decisions", *Journal of Pension Economic sand Finance*, 3 (2), 145-164.
- Güneş H., (2015), Bireylerin Bireysel Emeklilik Sistemine Yönelik Tutum ve Davranışları: Karabük İlinde Bir Alan Araştırması, Karabük Üniversitesi, İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Karabük.
- Güzel, A.,& Okur, A. R. (1999). *Sosyal güvenlik hukuku*, İstanbul: Bela.
- Güzel, A.,& Okur, A. R. (2008). *Sosyal güvenlik hukuku*. İstanbul: Beta.
- Hulsmann, J., Schmid, J., & Schöll, S. (2002). Pension-Reforms in Six West-European Countries - Which lessons can be drawn for Germany? Institut für Politik wissenschaft Universität Tübingen
- İşseveroğlu, G.,& Hatunoğlu, Z. (2012). Türkiye’de bireysel emeklilik sisteminin makroekonomik dinamiklere etkisi kapsamında spot analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (3), 50-68.
- Karasar, N. (1994) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 5. Basım, Ankara: 3A Araştırma ve Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kılıç, R, & Çetinkaya, Ş. (2012). Türkiye’de yoksullukla mücadelede sosyal yardım stratejileri ve bir model önerisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34(1), 18-32.

- Koç, M. (2004). Sosyal güvenliğin kökeni. *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, (6), 18-41.
- Koray, M. (2007). Sosyal politikanın anlamı ve işlevini tartışmak. *Çalışma ve Toplum*, (4), 47-55.
- Korkmaz, E., Akgeyik, T., Yılmaz, B., Elif Oktayer, N., Susam, N., & Şeker, M. (2007). *Sosyal güvenlikte yeni bir yaklaşım: Bireysel emeklilik*. İstanbul: İTO.
- Korkmaz, Turhan ve Hasan, Uygurtürk, (2007). Türk Emeklilik Fonlarının Performans Ölçümünde Regresyon Analizinin Kullanılması, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 3, Sayı 5, 2007, ss. 37–52.
- Kostanoğlu J., (2009), Müşteri İlişkileri Yönetimi: Bankacılıkta Müşteri Memnuniyeti ve Müşteri Sadakati Üzerine Bir Uygulama, İTÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özcan, S. (2003). Bireysel emeklilik sistemine ilişkin vergi düzenlemeleri. *Yaklaşım Dergisi*, 264-266.
- Özel, Ö. ve Yalçın, C. (2013) “Yurtiçi Tasarruflar ve Bireysel Emeklilik Sistemi: Türkiye’deki Uygulamaya İlişkin Bir Değerlendirme”, *TCMB Çalışma Tebliği*, 04, 1-35.
- Özer, Ö. ve Çınar, E. (2012) “Bir Vakıf Üniversitesi Akademik Personelinin Bireysel Emeklilik Sistemine Bakış Açısının Değerlendirilmesi”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (19), 75-88.
- Pekten, A. (2006). Genel sağlık sigortası sistemi ve getirdiği yenilikler. *Sayıştay Dergisi*, 61, 119-138.
- Saltık, A. (2012). *Türkiye’de meslek hastalıklarına tanı koyma sorunsalı, iş kazaları ve bilirkişilik kitabı*, İstanbul.
- Santo, L. (2000). Public servants retirement systems and social security: A comparative approach. *The George Washington University, Institute of Brazilian Business and Public Management Issues*, The Manevra Program, Spring.

- Seyyar, A. (2006). *Teorik ve pratik boyutlarıyla sosyal bakım*. Ankara bakım. Ankara: SHÇEK.
- Şen, M., & Memiş, T. (2001). Bireysel emeklilik tasarruf ve yatırım sistemi Kanunu'na eleştirel bir yaklaşım. *AÜEHFD*, 4(1), 118-131.
- Şener, O. & Akın, F. (2010), Özel emeklilik fonları ve Türkiye'de bireylerin bireysel emeklilik sistemine giriş kararlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma, *Marmara University Journal of the Faculty of Economic & Administrative Sciences*, 29(2), 291-321.
- Topalhan, T. (2010). Türkiye'de altıncı yılında bireysel emeklilik sistemi ve uygulama sonuçları. *Kamu-İş Dergisi*, 11(2), 163- 189.
- Tuncay, A. C. (1995). *Sosyal güvenlik hukuku dersleri*. İstanbul: Beta
- Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Reform Süreci (2007). 15 Mart 2017 tarihinde <http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=286>
http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/kurumsal/tarihce!/ut/p/b1/jZDBDoIwEQ_qdNa_sB6LCWWRCzZV7MX0ZJoocjB-v4icTKjubZL3MpNlnnXM9EZLER7324vrPPz4_Ybsy_m4hrIAiAt5gG25cXIETiOAhdOYfEL18U1TZ6BGI-UusysozP5CAUn8158o-OEfmf-a2G4LUCX5XgoIla9nIDVxAhL_GG7OdYj0AokKoiM! sayfasından erişilmiştir.
- Uğur, S. (2004). Özel emeklilik türleri ve bireysel emeklilik. *Çimento İşveren Dergisi*, 18 (4), 50-71.
- Uyar, H. İ. (2012). Bireysel emeklilik sistemi ile ekonomik göstergeler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İSMMO Mali Çözüm Dergisi*, 71-93.
- Uyar, Hilal İlgin (2012). Bireysel Emeklilik Sistemi ile Ekonomik Göstergeler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Mali Çözüm*, Mart-Nisan 2012, ss.71-96.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara
- Yıldırım, O., & Yasemin, B., (2012). *Sosyal güvenlik hukuku*. İstanbul: Beta

Yusuf B., Mustafa, Ş. (2007). Bireysel emeklilik sektörünün gelişimi ve bilgi bilişim teknolojilerinin kullanımı. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, (2).

2828 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu (1983). 22 Mart 2015 tarihinde <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/132.html> sayfasından erişilmiştir

4632 Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu (2001). 20 Mart 2015 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/L5.4632.pdf> sayfasından erişilmiştir.

5510 Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (2006). 20 Mart 2015 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/L5.5510.pdf> sayfasından erişilmiştir.

- <http://www.bireyselemeklilik.gov.tr/tarihce.htm>

- <http://www.spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/295> 12.12.2017

- Emeklilik Yatırım Fonları Performans Raporu Mart 2017

- http://www.tkyd.org.tr/assets/raporlar/EYF_Raporu_2017_Mart-dd0004359af63cd6dba0a421b232cbc0.pdf

- http://www.tkyd.org.tr/assets/raporlar/EYF_Raporu_2017_Mart-dd0004359af63cd6dba0a421b232cbc0.pdf

- <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/en-fazla-katilimcinin-yerlesik-oldugu-ilk-10-il/>

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Evren Büyüklükleri İçin Örneklem Sayılarının Dağılımı.....	17
Tablo 2. Sivas Merkezde Bulunan Bankaların Personel Sayısı.....	18
Tablo 1.1. 2017 Yılı sonu itibarıyla BES Firmaları	25
Tablo 1.2. Türkiye’de BES’in Yasal Düzenleme Gelişimi.....	29
Tablo 1.3. BES Portföy Büyüklüğü ve Katılımcı Sayısı.....	30
Tablo 1.4. BES verileri (2018).....	31
Tablo 4.1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı.....	47
Tablo 4.2. Katılımcıların Yaş Ayrımına Göre Dağılımı	48
Tablo 4.3. Katılımcıların Öğrenim Durumu Ayrımına Göre Dağılımı	49
Tablo 4.4. Katılımcıların Medeni Durum Ayrımına Göre Dağılımı	50
Tablo 4.5. Katılımcıların Meslek Ayrımına Göre Dağılımı.....	51
Tablo 4.6. Katılımcıların Aylık Gelir Ayrımına Göre Dağılımı	52
Tablo 4.7. Araştırmaya Katılanların BES ile ilgili durumlarına yönelik bulgular	53
Tablo 4.8. Faktör Analizi Sonuçları	54
Tablo 4.9. Fark Analizi Sonuçları Tablosu	57
Tablo 4.10. Cinsiyete Göre T- Testi Tablosu.....	58
Tablo 4.11. Bireysel Emeklilik Sistemine Dahil Olma Durumuna Göre T- Testi Tablosu.....	59
Tablo 4.12. BES Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre T- Testi Tablosu	60
Tablo 4.13. Yaş Gruplarına Göre Anova Tablosu	62
Tablo 4.14. Öğrenim Seviyelerine Göre Anova Tablosu.....	63
Tablo 4.15. Mesleğe Göre Anova Tablosu	65
Tablo 4.16. Gelire Göre Anova Tablosu	67

Tablo 4.17. Aylık Katkı Payı Tutarına Göre Anova Tablosu	69
Tablo 4.18. Katılımcıların BES 'i Anlamlandırdıklarına Göre Anova Tablosu.....	71
Tablo 4.19. Araştırma Hipotezlerine İlişkin Özet Sunum.....	73

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1.1. BES Fonlarının Portföy Büyüklüğü ve Katılımcı Sayısı Gelişimi.....	30
Grafik 1.2. Şirketlerin Sisteme Dâhil Ettiği Katılımcı Sayıları.....	32
Grafik 1.3. Bireysel Emeklilik Sistemine Katılımın En Fazla Olduğu Şehirler	32
Grafik 4.1. Katılımcıların Cinsiyet Ayrımına Göre Dağılımı.....	47
Grafik 4.2. Katılımcıların Yaş Ayrımına Göre Dağılımları	48
Grafik 4.3. Katılımcıların Eğitim Durumu Ayrımına Göre Dağılımı.....	49
Grafik 4.4. Katılımcıların Medeni Durum Ayrımına Göre Dağılımı	50
Grafik 4.5. Katılımcıların Meslek Ayrımına Göre Dağılımı	51
Grafik 4.6. Katılımcıların Aylık Gelir Ayrımına Göre Dağılımı.....	52

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Sistemin İşleyiş Şeması 27

EKLER

Ek 1. Anket Formu

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Değerli Katılımcı,
Aşağıdaki anket akademik bir çalışma için veri toplamak amacıyla, Karabük Üniversitesi S.B.E. İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi **Hülya TARLABAŞI** tarafından yapılmaktadır. İsim belirtmeden cevaplayınız. Katılımlarınız için teşekkür ederim.

1.BÖLÜM DEMOGRAFİK SORULAR :

1- CİNSİYETİNİ Z: 1: (K) 2: (E)	3- YAŞINIZ : ( )25-34 ( )35-44 ( ) 45-55 ( ) 56 ve Üstü	4-MESLEĞİNİZ:	5- EĞİTİM : ( ) LİSE ( )Ön lisans ( )LİSANS ( )Y.LİSANS	6-ORTALAMA AYLIK GELİRİNİZ : ( ) 1.500-2.000 ( )2.001-2.500 ( )2.501-3.000 ( ) 3.001-3.500 ( )3.501-4.000 ( )4.001 ve üzeri
2-Medeni Durum: 1: (E) 2: (B)				

Aşağıdaki soruları: Kesinlikle Katılmıyorum= 1 Katılmıyorum=2 Kararsızım=3 Katılıyorum=4 Kesinlikle Katılıyorum=5 Şeklinde Cevaplayınız.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. YAŞAM TARZI					
1- Beş sene sonra şuan ki hayat standartımdan daha iyi bir yerde olacağım					
2- Gece, uyumadan önce gelecek ile ilgili planlarımı hayal ederim					
3- Genel olarak yaşamımdan memnunum					
4- Lükse önem veririm					
2. FİNANSAL OKUR-YAZARLIK					
1-İnternet Bankacılığı ile ne tür işlemler yapılabileceğini bilirim.					
2-İnternet Bankacılığı kullanmanın ne tür avantajlar sağladığını bilirim.					
3-Virman, Havale, EFT gibi para transfer türleri arasındaki farkı bilirim.					
4-IBAN numarasının ne olduğunu bilirim.					
5-Bankaya gitmeden de kredi notumu öğrenebilirim.					
3. RİSK ALMA					

1- Risk hayata renk katar					
2-Hayatta başarıyı yakalamak için en önemli koşul risk almaktır					
3-Yaşamımda sık sık değişiklik olmasını severim					
4-Hayattan alacağım bazı zevkler için güvenliğimden taviz verebilirim					
4. SATINALMA TUTUMU					
1-BES'in rahat bir emeklilik geçirmeme yardımcı olacağını düşünüyorum.					
2-BES'in yapısal sorunlarının tam olarak çözülmediğini düşünüyorum.					
3-BES'i iyi bir yatırım amacı olarak düşünüyorum.					
4-BES'e olan güvenilirliğin zamanla artacağını düşünüyorum.					
5-BES'in Ülkemizde yeterince tanıtılmadığını düşünüyorum.					
6-Yeni yasal düzenleme ile BES'in zorunlu olmasını doğru buluyorum.					
5. ALTARNA TİF DAĞITIM KANALLARI					
1-Acentelerinin yaygın ve hizmet çeşidinin fazla olması gerekir.					
2-BES satıcısı bankaların yaygın şube ağının bulunması gerekir.					
3-Telefon bankacılığından da hizmet verilebilmesi gerekir.					
4-BES acentesinin veya BES satıcısı bankaların bulunduğu yer benim için önemlidir.					
6. MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ					
1-BES pazarlamacısı Banka veya Acentesinin güvenilirliği çok önemlidir.					
2-BES satıcısı personel, müşterilere her zaman güler yüzlü ve saygılı olmalıdır.					
3-BES müşteri temsilcim beni tanımalı ve bana özel hizmet sunmalı.					
4-Rakip firmalar fiyat avantajı sağlasa da mevcut BES firması ile çalışmaya devam ederim.					
5-BES firmasının müşteri ilişkilerine verdiği önem, onlarla yola devam edip etmeyeceğimi belirler.					

BÖLÜM 3 BİREYSEL EMEKLİLİK İLE İLGİLİ SORULAR :

1-Bireysel Emeklilik Sistemine (BES) dâhil misiniz?

1 EVET ( ) 2 HAYIR ( )

2- Aylık katkı payı tutarı (1.soruya evet cevabı verenler için): .....(TL)

3. BES 'e katılmak için hangi kurumu tercih ederdiniz?

1 BANKA ( ) 2 SİGORTA ŞİRKETİ ( )

4. BES' e dâhil olmayı düşünür müsünüz?(1. Soruya hayır cevabı verenler için)

1. Kesinlikle düşünürüm
2. Düşünürüm
3. Fikrim yok
4. Düşünmem
5. Kesinlikle düşünmem

5. BES hakkında bilginiz var mı?

1. Evet, BES hakkında her şeyi biliyorum
2. BES hakkında kısmen bilgim var.

6. BES hakkındaki bilgilerinizi nereden edindiniz?(5. Soruya bilgim var diyenler için)

1. İnternet
2. Broşür
3. Arkadaş/Akraba
4. Banka şubesi
5. Sigorta şirketi

7. BES size ne ifade ediyor?

1. Tasarruf aracı
2. Geleceğin güvencesi
3. Emekliliğe maddi açıdan katkı
4. Kendi başıma tasarruf yapamadığım için gerekli
5. Gereksiz

ÖZGEÇMİŞ

1975 Karabük doğumlu olan, Hülya TARLABAŞI 1997 yılında Dumlupınar Üniversitesi Kütahya İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. 1998 yılında Maliye Bakanlığındaki görevine başlamıştır. Sırasıyla, Bucak Vergi Dairesinde Gelir Memuru olarak, Eskipazar Malmüdürlüğü'nde Gelir Memuru olarak, Karabük Muhasebe Müdürlüğü'nde Muhasebe Memuru unvanı ile çalıştı. 2006-2007 yılları arasında 1 yıl süreli, Maliye Bakanlığı Eskişehir Mesleki Eğitim Kursu Gider Bölümünü bitirerek, başarı ile mezun oldu. Yine 2006 yılı Kasım ayında Maliye Bakanlığı tarafından yapılan Özel Muhasebe Uzmanlığı sınavını başarı ile kazandı. 2007-2009 yılları arasında Karabük Muhasebe Müdürlüğü'nde Muhasebe Uzmanı unvanı ile çalıştı. 2009 yılında Özel bir eğitim derneğinden “Kamu İhale Mevzuatı, ISO 9001:2000 Kalite Yönetim Sistemi ile Stratejik Yönetim ve Planlama” konulu eğitim almıştır. 2010 yılında Maliye Yüksek Eğitim Merkezi tarafından düzenlenen “Çağdaş Yönetim Teknikleri Eğitimi” dersleri almıştır. 2013 yılında Maliye Bakanlığı tarafından yapılan sınav ve eğitimde başarılı olarak, Muhasebe Yetkilisi Sertifikasını almaya hak kazanmıştır. 2009 yılında Karabük Sağlık Kurumları Döner Sermaye Saymanlığına Defterdarlık Uzmanı olarak atandı ve 2012 yılına kadar Defterdarlık Uzmanı olarak görev yaptı. 2012-2013 yılları arasında Karabük Üniversitesi ve Sağlık Kurumları Döner Sermaye Saymanlık Müdür Vekili olarak çalıştı. 2015 yılında Maliye Bakanlığı tarafından yapılan sınavda başarılı olarak, Yıldızeli Malmüdürü olarak atanmıştır. Halen, Şenpazar Malmüdürlüğünde, Malmüdürü olarak görev yapmakta olup, orta derecede İngilizce bilmektedir. Temel ilgi alanları, Türkiye'nin Kamu Mali Yönetimi ve yapısıdır.

